

ענין רע"א

דמק עלמו רבינו הרמב"ן ו"ל בהלכות אצילות שנה"י, יקמחו המעין משם. ואינו מספיק, אלא אם נוסף והלאה שהנביאים שמיקונו צום הרביעי לא ייחדו בזה איהו יום, והניחו הדבר מסור לביט דין לטלטלו מיום אל יום על צרה כיוצא בזה, והיא הברקיעה, בין שמהיה בטי' זו או ביזם אמר, כל שהיא באותו חודש הדבר מסור בידי לקבועו ביזם הברקיעה. ונראה ודאי שאם הובקעה העיר במודש אחר היינו ממעין בטי' ברביעי ולא היינו ממעין באותו חודש שנקבעה בו, כיוצא במענית של סמיכת די על ירושלם שאנו שנקבעה על ראשון ולא על שני, לפי שכך מיקונו הנביאים שהיו האומות באלו הארבעה חודשים, אבל לא הקפידו על איהו יום מהם, ותלמד שמהיה הצדק מעין הראשונה כגון בקיעת העיר¹². או נאמר שכך כיוונו הנביאים ברוב הקודש שבעניה מיקק העיר בי"ז במחזו, ועליה מיקקו צום הרביעי לצורח הנביאים. ובוה נסתלק זה הספק.

והספק השני הוא, שלא מנינו רמו כמבט להפריש בין צום לעום, שהרי כלאחד מנאן הכמוב"י, ומתרגמו הוא להפריש ביניהן, בטי' בלא ניהוין כל חומריהו וזלמות אמריס אטו מקילין נהס. והטעם שמונו בגמרא" שבו הוכפלו צרות, לא מדר כמבט רמו ליה. ואין למדן בזה שנית דין שלאחר הנביאים מיקקו לנו טי' בלא באומן חומרות, שהרי אמרנו שלא היה כח בנית דין להוסף על חקנת נביאים כלום. אלא אם כן נאמר שלא היה כח בטי' להוסף יום או לגרוע יום, אבל ביזם הקבוע היה כח בידם להוסף חומרות מפני כפילת הצרות. וזה אפשר הוא, אבל היומר נכון הוא שלאחר שפיון שהנביאים לא מיקקו שהיו צום אלא בזמן דלויכא שמה, ואי לויכא שמה הנימו הדבר מלוי גדלו, בטי' בלא שהוכפלו בו צרות, לכו וקיעלו עליהם אוחו צום בחומריהו, והרי הוא צום היכא לויכא שמה מכה קבלתו בלבד, אבל היכא לויכא שמה ארבעתן שוין מכה חקנת הנביאים. ובוה נסתלק זה הספק.

והספק השלישי הוא על לשון התלמוד שאומר¹³ שכך מיקקו הנביאים בזמן דלויכא שמה לכו ממענים, ואין ספק שבעצמם שנה של כנל היו צום, וכן מוכיחין מקראות שבזכריה¹⁴, ואין ספק גם כן שלא היה שמה כל אומן שבעים שנה, ואף על פי שהעמיד נצודקלר הללם, ודריש המדי בעיל התפילה¹⁵, ואחשורוש גור להשתחוות להמן, אומן

מסדה"ק ח"ב עמ' רמג. 12 עיי' בשו"ת שואל ומשיב מהרד"ה קמא ח"ג סי' קעט שמשחמש כסברא זו של רבנו כרי ליישב את הספק אם עשרה בטבת היה נדחה ליום ראשון אם היה חל בשבת, עיי"ש. 13 זכריה, ת, ט, 14 ר"ה, ת, ב. 15 ר"ה, שם. 16 ג. א. 17 עיי' ע"ז, ג, א.

אין ספק שמקנת נביאים בארבעה זומות לא הימה על זמן גלות כנל בלבד, אלא חקנה קבועה הימה כל זמן שיהיה' בית המקדש חרב, אפילו יבנה ויחד אחר כך האומות הללו קבועים הם לעולם שלא לגרוע מהם אפילו אחד מהם, ולהוסף עליהם גם כן מעני צרות כיוצא באלו לא ראה בית דין בישראל לקבוע זומות אמריס. והלאה לזה, שהרי בלא ספק בזמן בית שני היו לשון ולשמה¹⁶, ובשחרב הבית בשניה חזרו האומות ההם כלום כמו שמובית לשון התלמוד באחרון מתענית¹⁷ ובראשון מראש השנה¹⁸, ולמה, והלא בנייה שני לא אירע כלום בטבת ובחשיר, ואלה ראה שמקנת נביאים קבועה הימה לעולם. וכן לא מנינו שמיקקו מענית על סמיכת די רומיים על ירושלם כמו שמיקקו נביאים על סמיכת די מלך כנל על ירושלים, ואלה ראה בית דין בישראל לקבוע זומות אמריס. ונראה הטעם בזה שאורבן ראשון הימה צרחו קשה לישראל יותר מאורבן שני, שהרי בנייה שני היו מקריס ממישה דברים כמו שהוא מוזכר בגמרא ומואל¹⁹, והביאו קמך לזה ואלזה בו ואכבדה²⁰ שהוא מסר ה"א, וגם בנייה שני לא הימה חזרה שלימה. ואף על פי שהיו ששון ושמהה כל זמן שהיה הבית בני, כשחברד חזרו האומות לתקומן מכה חקנתן של נביאים, ולא הימה דלאי צרח חורבן בית שני לקבוע עליה זומות אמריס. ונחבאר זה.

ואין ספק גם כן שהאומות הללו שוין בחומריהוין שמיקונו הנביאים, שכל זמן שחמיצו כן היה נוהגת כן כל אומה חומרה²¹ שמיקונו הנביאים. ובין שבעלי התלמוד למזונו²² שצלוס החמישי יש להגות כל אומן חומרות השנויות במשנה ובברייתות, ממילא אנו למדין שכך מיקקו הנביאים ככל אומן הארבעה זומות, לא פחות ולא יותר.

ואחר שכן הם הדברים, נפלו כנאן כמה ספיקות במנהגיהונו.

ה'תשכ"ב, למה אין אנו ממעין בששנה במחז מפני שבו

הובקעה העיר בראשונה²³, כמו שאנו ממעין בעשרה בטבת על סמיכת מלך כנל. ועוד, למה אנו ממעין בששנה עשר במחזו מפני שבו הובקעה העיר בשניה, ואין אנו ממעין על סמיכת רומיים ביזם שלם בשניה. ובוה הספק

רע"א. 1 כצ"ל וכי"ה בכחה"י, בדפוסים: שדה"י. 2 זכריה, ת, ט. 3 לא מצאתי. 4 ת, ב. 5 כא, ב (בדפוס השני צוין לך ב. א). 6 ת, א, ת. 7 כ"ה בכחה"י, בדפוסים: נהגות, חומרות. 8 תענית, ט, ב. 9 הובקעה נוספה עיי' בתה"י. 10 שם, כ, ב. 11 חרות האדם ענין אבילות שנה ר"ה תניא (כחב"י הדמכ"י, מהד

1 ומוספת, הוא משועבדים כולם אחר אשה היקני יתום כל על נכסיו אחר בלא כמובנה, אם נעילתו בעילתה יתום אחיו נכסיו אין לה עליו כלום הדיו שיטענדו מה שהיה מייד ובמה על נכסי' שאין לו נכסים ולמה, כדי שלא יה' לשעבד נכסיו וי, שהרי שנינו' מוסף.

בו הבאנוים ו"ל' אחד במקומו זה אומן, לפי שהיה יו' שאין במוספת ו"ל' לא הסכים ז' הראשונים. וכן

י"ח ס"ק ח ובשער לי מופיעה כצורתה שכתב רש"י ו"ל צוה להדגו [פרק כא : לפי שנאמר מכה לא על גרין, המפסוק יב [רש"י שם: והרי אין הכלל להיות בדין ו' למה פטרו] והנחת כאן קדשיא, והאמת הוא לישן בדין יום וטבל לשם עבודתו, לו רבו גט שיהווה ענין בן צמת, ויראה ר"ס קט. ואכמ"ל.]

נוספה עיי' בתה"י. 5 בתוכות נה.

שהיא מגזירת נביאים ופשט בכל ישראל. וטעמא דמלתא כראמון. שאף הוא נביאים האחרונים תלאוהו ברצון, וכדכתיבנא לעיל. ואפשר עוד לומר שאף נביאים הראשונים שגזרו התענית יודעין היו בחרבן שני ולא קבעוהו בט' בו דוקא, אלא בחדש זה, שלא מצינו שנקרא אלא צום הד' 415. אבל אין צורך לכך. ומ"מ דבר ברור הוא זה שהתענית הזה אחר החרבן כיום י"ז בתמוז היה כמו שאנו נוהגין היום, וכדמוכח מעובדא דרבי במס' מגילה, וממנתי' וברייתא דמס' תענית, דתנן 416 ה' דברים אירעו לאבותינו כ"ז בתמוז, דודאי לפי שהוא יום תענית הביאורו שם במס' תענית, דבאר דשלים תנא ענייני תענית שהציבור גזרין איירי בתעניות הקבועין על ישראל מתקנת נביאים 417. ומה שלא הזכיר התנא צום השביעי וצום העשירי, לפי שלא אירעו בהם אלא צרות המפורשות בכתוב, והזכיר צום הד' וצום החמישי מפני דברים שארעו בהם שאינן מפורשין בכתוב.

ונראין דברי מדבריו וכו', כלומר כי צום הרביעי שהוא ראשון בכתוב על בקיעת העיר שהיתה

415 וכ"כ רבנו בחידושי תענית שם. וכ"כ התשב"ץ שם. ולפי"ז היה כל ארבעה הצומות לא נקבעו ביום מסויים, אלא כחדש. וכ"כ המנחת חנוך מצוה שא אות ב. 416 תענית כו. א. 417 וכ"כ רבנו בחידושי שם. 418 בכ"י א"פ ברק"ס אות צ: ועוד שאני מונה. ולפינו: אלא שהוא מונה. 419 בפסקי הרשב"ץ כתב: מכאן יש להוכיח שהמתענה בימים האסורין להתענות תענית חלום, דמיבעי ליה למיקם תענית אתעניתא, כראמרינן [תענית יב, ב] בשבת, דשבת לאו דווקא דהיה חנוכה ופזרים, וכ"ש ראש השנה חולו של מעד. וכ"כ בהגהות מיימוניות פ"א מתענית אות ט בשם ה"ר אלחנן, וכן נפסק בשו"ע או"ח סי' תקס"ה ס"ה. ברם ברש"י שלפנינו לא מבאר כן שכתב: התענו כלומר עשו תשובה. היינו דאין התענו שאמרו כפשוטו, וכ"כ מ"מ. אולם מספר האשכול שהבאנו להלן הע' 421 משמע כהרשב"ץ ה"ר אלחנן. ובביאור מחלוקתם נראה דחלוי בזה אם הטעם דבעי למיתב תענית לתעניתיה הוא משום דעבר על האיסור להתענות, או שהוא משום דביטל מצות עונג דשיטת ה"ר אלחנן והרשב"ץ דבכל מקום שיש איסור להתענות צריך למיתב תענית לתעניתו, ה"ה בימים הכתובים במגילת תענית. והכרחו כן מסוגיא דידן דאמר להו צאו התענו על מה שהתעניתם. ושיטת רש"י היא דביטול מצות עונג היא המחייבת להתענות תענית לתעניתו, וכלשון הגמ' בברכות לא, ב ונפרעין ממנו דין עונג שבת, וא"כ כל זה הוא רק בשבת שיש בו דין עונג שיעננהו במאכל ובמשחה, ועל ביטול מצות עונג צריך

ראשונה, וצום העשירי שהוא אחרון על שמועה הבאה לירמיהו שהיה באחרונה. והוא אומר על ראשון שבכתוב אחרון ועל אחרון ראשון, כי הוא מפרש צום העשירי הכתוב אחרון שהוא בסמיכת מלך בכל שהיה תחילה לכל. ולא עוד 418 אלא שאני מונה לסדר פורעניות והוא מונה לסדר חדשים. פי' שאפילו הייתי מבלבל סדר החדשים היה ראוי לדרון כמותי ולתפוס סדר פורעניות, כ"ש וכ"ש שאני מונה יפה לסדר חדשים כמותו ומוסיף עליו אף לסדר פורעניות. אתמר דב ור' חנינא אמרי בטלה מגילת תענית ר"י וריב"ל אמרי לא בטלה. ואותבינן להא דר' חנינא מעובדא דלוד ומדאמרי להו צאו והתענו על מה שהתעניתם 419 אלמא לא בטלה מגילת תענית. וכאן תשובה גמורה על הראב"ד ז"ל שכתב במס' תענית 420 דאפילו למ"ד בטלה מגילת תענית היינו לענין יחידים, אבל לגזור בו תענית צבור לכתחלה לא בטלה. וא"כ מאי עמקשינן הכא, דהא תענית צבור הוה, וכ"ע מורו שלענין תענית צבור לא בטלה 421. אלא ודאי ליתא לסברא דיליה. ומיהו הרב ז"ל היה מביא ראיה לדבריו

למיתב תענית לתעניתו. אבל בימים הכתובים במגילת תענית אין שם מצות עונג שיעננג בפועל, אלא שיש איסור לצער עצמו בהספר ובתענית, ועל העובר על איסור זה לא אמרו דליתבי תענית לתעניתו. ומה שאמרו כאן צאו והתענו, לאו דוקא הוא. ועי' רשב"א ברכות שם ותשרי הרב"ש סי' תקינ ובחי' רבנו לתענית יב, ב. 420 חי' הראב"ד לתענית לא זכינו לאורם, אולם כ"כ הראב"ד גם בהשנותיו על בעל המאור מגילה ד, א מדפי הר"ף. 421 והאשכול בהל' תנוכה ופזרים סי' ח סוכר בהראב"ד, והקשה את קושית רבנו ותיירך ח"ל: דאף אי לא בטלי לענין תענית צבור, הני מלי שאסור לקבוע לכתחילה, אבל אי עברו התענו כיון דבטלה מגילת תענית אין צריך למיתב תענית לתעניתו, אבל אי לא בטלה איסור גמור להתענות וצריך למיתב. ונראה בביאור דבריו כמש"כ ראי בטלה א"צ למיתב תענית לתעניתו, דכיון דליתבי מותר להתענות כיום זה א"כ כשקבעו תענית ציבור והתענו הציבור אין חייב כל אחד ואחד למיתב תענית לתעניתו, ולא גרע מיחיד שהתענה, וכל האיסור הוא לקבוע תענית ביום זה. אבל אם לא בטלה מגילת תענית, צריך כל אחד ואחד למיתב תענית לתעניתו. אולם תירוק זה. לשיטת רש"י (ור"ח) עי' לעיל הע' 419 לכאורה אינו מספיק, דלדעתו אין כאן כלל חיוב למיתב תענית לתעניתו, אלא שצריך לעשות תשובה על מה שעבר על דברי חכמים, וא"כ ה"ה בתענית צבור צריכים לעשות תשובה על מה שאמרו חכמים דלגבי תענית צבור לא בטלה מגילת תענית. ועי' פני יהושע שכיין לתירוצו של בעל האשכול.

ממ"ש 422 דרב נחמן גזר תעניתא בתריסר ואמרו ליה יום טוריינוס הוא, ומאי קאמרו ליה, דדילמא רב נחמן כהילכתא סבירא ליה דבטלה מגילת תענית, ועוד למה ליה למימר להו יום טוריינוס בטולי בטליה. אלא ודאי שלד"ה לענין ת"צ לא בטלה. ולפי מה שנראה בכאן יש לנו לדחות הראיה ההיא, דנהגו דאמרו ליה והא יום טוריינוס הוא היו סבורים כמ"ד לא בטלה מגילת תענית 423, ובדין הוא דאיהו מצי מהדר להו דבטלה מגילת תענית וכדאיפסיקא הילכתא, אלא שרצה להשיב להם אף לפי דעתם, דיום טוריינוס בטולי בטליה. אינו דכולהו הוו סברי דבטלה מגילת תענית, אלא משום דהוה הילכתא רופפת נתלו בה אשלי 424, היה קשה בעיניהם לעשות מעשה כנגד האומרים דלא בטלה, ולהכי איצטריך לומר שאפילו לדברי האומר' לא בטלה אפשר לגזור בו תענית, ומכל מקום לדברי האומר' בטלה ודאי בטלה לגמרי.

א"ר יוסף שאני נר חנוכה דאיכא מצוה. הקשו תוס' 425 למאי דסבר רב כהנא דליכא הפרשא בין חנוכה לשאר ימים, אדמותיב ממתניתא לוחיב ממתניתין דקתני על כסליו מפני חנוכה, והא מתניתין לאחר החרבן היא והיו נוהגין לעשות י"ט בתנוכה, אלמא לא בטלה. ותירצו דרב כהנא הוה סבר דאי ממתניתין ליכא קושיא, דדילמא אע"ג דבטלה לענין הספד ותענית, מ"מ מצות חנוכה להדלקת נרות לא בטלה, ומפני המצוה היו שולחין שלוחין. ואע"ג דאביי ורב יוסף ס"ל דאי בטלה לגמרי בטלה אף למצוה, ואם לא בטלה למצוה אף להספד לא בטלה כלל. והיא סברא דאביי ורב יוסף דפריקו הכי, אבל רב כהנא היה חושש דדילמא בטל י"ט בהספד ותענית ולא בטלה מצוה, זו נראית שיטת התוס' אלא שלשונם קצר. ויש שהקשו 426 על תירוצם הא דאביי ורב יוסף דבסמוך. ותירצו בעיקר קושיין, דברין הוא דמצי למפרך ממתניתין, אלא דמשום דברייתא

422 תענית יח, ב. 423 וכ"כ רבנו בחידושי לתענית, במהורותינו עמ' מד, עיי"ש. 424 אשלי פירושו חבלים. עי' סוכה כג, א. 425 ד"ה ורד. 426 כ"כ הרשב"א וחי' הר"ן. 427 נראה שרבונו גורס כן בגמ'. ואינו גורס: אלא אמר רב יוסף, כמש"כ לפנינו. לפי"ז הכל הוא מדברי אביי. 428 מ"שום דאיכא מצוה ליתא לפנינו. 429 וכ"כ התומים סי' כז באורים סק"ב עיי"ש. והעתיק דבריו הנהיבות שם סק"ה. 430 כדאיתא בשבת י, ב. 431 כ"כ

מיפרשא בהדיא טפי דקתני צאו והתענו על מה שהתעניתם, משום הכי שביק מתני' ופריך מינה. ואין צורך, כי תירוק תוס' נכון הוא. א"ר יוסף שאני וכו', וקס"ד דמשום מצוה דידה לא בטלה. וא"ל אביי ותבטל מצוה דהא עיקר החקנה י"ט היה. אלא ה"ק 427 שאני חנוכה דמיפרסם ניסא משום 428 דאיכא מצוה. כלומר שע"י המצוה נתפרסם הנס ב"ט זה וא"א לבטלו. ואפשר לומר דאביי מפרש הוא דברי רב יוסף, אלא דלישנא דא"ל אביי ולא אמר מתקיף לה אביי, משמע דמפלג פליג.

וכששמעו חכמים וכו', מכאן יש לזוהר שלא לכתוב שם בשטרי שבועות וחובות וכיוצא [בן]. ואע"ג שאין נוהגין לכתבו אלא בכנ"ר 429 ושלא בכתב אשורי, קרוב הדבר שאף שטרותיהם לא היו בכתב אשורי, שלא היו נוהגין לכתבו אלא בכתבי הקודש, ואעפ"כ היה קשה בעיניהם מפני כבוד ה'. וכיון שכן ראוי לחוש לרבר כל מה שאפשר. וכל שטר או [איגרת] של שאלת שלום שיש בו [שום] שם אסור להשליכו לאשפה. אבל אם אין בו שם אין בו קפידא, כדמוכח הכא. ואם יש בו שלום יש מקפידין מפני שהוא שמו של הקב"ה 430, ולכן נוהגין הרבה שלא לכתוב שלום 431, שמא היום או מחר יהא מוטל באשפה. ורבתי אינם מקפידין 432, והמחמיר תבא עליו ברכה.

הב"ע בזמן שבהמ"ק קיים. פי' [דלא] (דבטלה מגילת תענית לד"ה).

[יט, א] ופרכינן דא"כ 433 תיפוק לי דההו [ליה] יום [שנהרג בן] גדליה. שעושיין אותו י"ט בזמן שיש שלום. דבשלמא אי אמרת לאחר החרבן, מוקמינן לה קודם שרצו להתענות בדי הצומות, ולפיכך רשאין לקבוע בו י"ט. ופריך רב לא נצרכה אלא לאסור את שלפניו ופרכינן שלפניו תיפוק לי משום דהו"ל יום 434

בחיודשים המיוחסים לר"ן שבת שם בשם דינו יתיאל, וכתב וכן אנו נוהגים שלא לכתוב ליום שלם, וכן רבנו בחידושי שם (נ. י. תשכ"ז) כתב: רש שנוהרים לכתבו חסר באגרות של רשות. ועי' תוס' סוטה י, א שכתבו דהו מהשמות שאינם נמחקים. 432 רבנו שם כתב כן בשם התוס'. וכ"כ בתשרי הרא"ש כלל שלישי סט"ז ובכל אגרות כותבים שלום וזורקין וכו'. 433 לפנינו: ותיפוק ליה. ותיבת דא"כ ליתא. 434 בכת"י: י"ט. במקום: יום.

הדרכמה

סימן ל לא

בצ"ל

פ

ורבין דמיש מנעם צענון הוה, ומלכתיק שרדו מישי מי גשמיס עד שרדו עול כל מי הגבא, מישי שיש מוכח שגם מי הגבא נעמאו למישי לבטו ברצו מי גשמיס על עיפה העמאה או מים העמאים צלצ' למישי שגם מי הגבא נעמאו כי רין מי הגשמיס לגרמס מישי צבוק לא יעמאו כיון שלא הוחשבו. — משמי"כ לגרמס מישי צבוקספחא דריצה ריחו עד מימן, ונלא מיים מישי לפני רבו מי הגשמיס על כל מי הגבא לא נעברו, ומשיב מיים מישי מי הגשמיס פמחיס ממים העמאים ג"כ נעברה הגבא, מישי שיש לא חושס ציעול נעבר הגבא חלא מנשס השקה, ומישי כיון שמי הגבא הגשמיס צלרין ממים שגבגא יהיו מיים מישי מישי שיש שמי הגבא לא נעמאו דמישי כי לרד מיים ממי הגשמיס לחור, כמייל כיון נאחד ומכוח צבוקיח פלוגתמס ומשוו שותמס, צמי"ד.

ג. וכדי שלא יחולק הכר חלק אדריק עור צוח מולחא דממה לי עוגנא דרצני העי"ז וי"ד סי' רי"ח (סקי"ד) שבי חילי, דמישי אין פסול חלא צבולו שאזר חלא ברצו שאזר כשר ומדרכין פסול ומישי צבול עמי"ל. והוא ממה מולד, ודלמי להכשריה כיון שאזר פסול ממישי הי"ה רצו שאזר ודלמימי כלל החורה כולה, רצו כפולה, וכן מצומח להדיח צבל הלאשמיס, עי"י מוס' צי"ג סי"ז: (ד"ה מעלל בו) ובשארין רוצ פסול משמע דרצו שאזר דלוריחא כו' עמי"ל. ועי"י מישי (פי"ג דמקולות מי"ג) חלא עברו חממים ספק מים שאזרוב נמקה חלא דוקא הובי דלויחא רוצ מקוקה כשר דמשס חילין שאזרוב דרכין דמלוריחא צרנח צבל כו' עמי"ל. גם צבול מקולות להלא"ש (הי"א) חמי, קודס שיהא רוצ המקוקה הוי שאזרוב דלוריחא כו' עמי"ל ובי"ג גם מרצני הממזר צמישי שס (פי"ג ע"י) שבי ולא יב צמקוקה רצו מים פשרים הכי זה כשר אזר ספק מים שאזרוב כו' עמי"ל. וכן מצומח ברמיחא שס (פי"ג ג) שבי חלא חס רוצ המקוקה כשר והמישוש שאזרין חיוני חלא מדרצני עמי"ל. מצומח דרנחא כשרים צמי"ן. ואף דרצני דרצני כ' ברמיחא שס, ולא כל המקוקה הוא שאזרין פסול ממישי עמי"ל משמע ח' רצו שאזרין חיוני פסול ממישי, פשיעול דוח חלא דרצני דצבל מקוק רצו כפול, והשוקר משיב ברמישי צבוק דרצני, חלא חס רוצ המקוקה כשר כו' חיוני חלא מדרצני, ודרכי כמי"ז עמי"ג.

פה צרצולו, חמוז חמי"ד לפי"ק

בצלאל שיערד

סימן ק"א.

דין חוצה את קו התאריך הבינלאומי לענין תענית
משעה באב.

עי"ד השולח צענון חסותי מי צאצ צאשה וצנה העומדים לעום צמורין מסורזיזי לחרות הכרית, וזה סדר נסעמס. צווס כ' לשצוני הצמליש שיהא יוס ח' צאצ יסני מסרזיזי צשעה 11.45 לפני לכהרים ויגיעו צשרת שיהא לל חששה צכא צשעה 9.00, חלא לפני צמי" (מלרד), משס יעוסו צו צלולא להולולא (ח' האוחא) ויגיעו לשס צו צווס צשעה 2.15 אחרי הלהרים, חמר נחוסה ציינים צמי קאשין חמנס צדרד מוסמס מלי קאשור—

ו) והשתא דלמיחא להבא זכינו צבעימיס לפרס צממי פלוגי כרישיס והרצמישי ז"ל. דלמחור יב לחמיה לרעח הרצמישי שלשעמו גם מי הגבא נעמאו מישי חור ממי מה שרדו מי הגשמיס מישי וישלמו חח מי הגבא למישי לעבר חס המיס העמאים, הכי מי הגבא עמאים חור וצמרו חמי, צכדי מי הגשמיס לעבר חס המיס העמאים, דלמימיה הי לרין שיהי מי הגשמיס לצדס מיים, ואין לומר דלרעח הרצמישי צחחח לא יחבר הגבא נחמרות השקה חלא מנשס ציעול ברוב, שמי הגשמיס רבו על מי הגבא וצמוריה ברוב, דמי הגשמיס לא ישמאו כחשר ישלו לחור מי הגבא העמאים, דצמלחא מי הגבא חוחשני על כן נעמאו ששיר ממים העמאים שצמלו לחוסס משמי"כ מי הגשמיס שלא חוחשנו חיים נעמאים כצמממי דמיס מנשכורין פיש מי"ד ופי"ד מישי ומישי, (ועי"י מוס' צי"ג מי"ז, ד"ה לא כו' והבהרי די אצרכס וי"ד סי' סי"ג לש"ר סקי"ל) ועי"י מצמלים ששיר חח מי הגבא ברוב. זה חיו שברז מוכח צחמחא צחוספחא הי"ל דריצה לא חמי והשוקר שיהיו מישי כששור מקוקה, ואין ממי חמי צלולח רוצ חמי"כ לרעח הרצמישי וחיוני שיהי מי הגשמיס לצדס מיים וצחוספחא מוכח להדיח שדי חס יהיו מיים צמי הגשמיס עס מי הגבא ציחח, חן נחא קמי קמי פלוגת על שיעת הרצמישי.

ז) ודוגלעני"ד יושע דעת הרצמישי צדרד נכון, והוא עמי חילי השל צוח כמו שכתמול צחוספחא, שבי הגבא מכלה כ' סאה היי צו מי סאין ונעמא צאדס עמח וכי וחמר י"ד ממי הממזר צוח הגבא עבר סאין כפי סצרת צות חלל הגב נעבר לפי שרבו מי הגשמיס עמי"ל. נמלא גרמס הרצמישי צחוספחא אז חיה ברמס הי"ש, ולפי גרמסו צחוספחא, ח"ל שרצו חמי גשמיס וישלמו מי הגבא למישי כדי לעברה מנשס השקה, חלא סיני צמי שרצו מי הגשמיס על כל מי הגבא, כי חן יחצמלו מי הגבא צמי הגשמיס שלא חוחשנו לקצל עומחא ומי"ל שיהיו צמי הגבא ומי הגשמיס מיים, ומי"כ אדרצה מוכח לגרמס אז שגם מי הגבא נעמאו, ולמי"כ לבטו שרצו מי הגשמיס על ממים העמאים לחור. חלא חמי שגם הגבא נעמאה, שיש לרין רוצ נבז כל מי הגבא. — ולי דלכתי יקשה לרעח הרצמישי ממוספחא שצמממי (חום ג'), מקוקה שיש צו מיים חמר קוריעו ונפלו לחור וכי פחות ממ"ל (מים שאזרוב) חמי כולם עמאים כיון שצמל לחור קוריעו אחד על חיוני גשמיס, עבוריס, ומסס ששכוריס לעצולה כך עבוריס לכל דבר עמי"ל. הכי שמי"כ שרצו מי הגשמיס על כל מי חיוני הגבא וחמי חמי כשכס פחותיס ממים העמאים שצמלו לחור הגבא כיון שחס מיים. קמי"י ז' צלמי"ה מקבא להרצמישי וצחחח ככר הקשה כן צמי"י (סופ"ש מ"ה מקולות) וצמי"י (צ"ה) ומישי קשה דקמי סופח כו' ועי"י מ"ה שמי צ"ה.

ח) וכדרכי נחוכב שאלוחין, דפלוגתח הרצמישי והרישי חלוי צמינו גרמסס צחוספחא הי"ל. דלגרמס הרצמישי ריצה רינז, נבא שיהי צו מי סאין ונעמא כו', וחמר ורדו מי גשמיס עבר סאין נעבר לצי"ה שברי רבו, שיש מוכח שמי הגבא נעברין ציריח הגשמיס מישי שמי הגבא צמלים צמי הגשמיס. דמי"כ חיוני מנשס השקה שברי חין כחן צין הכל חמי כ' סאה.

צאל עדים צבאק היים ולמרו שיהים מי צאז בי וטשניו כוה למחול מי צאז, צוה כוה דאמריין דפערורים מלכתענות שר וים אחז, כוין דסנהי כוה להמענות צי יומים רלוסיס כדלמור ריי (רייב יסאל) דס מוהא סמרימו ופרישיי כריני מוח על ריך שמוקיקניו להמענות צי יומים וצי ללות בי עפייג, וגייה ציי ארייס סיי מרישיי (רייב וססודיס) משייב מוירושלמי פייק דמלה, וכן מומה גס מלשון המאריי שיי ונמכר לו "צילוי" שנמכר אליל בי לירך להמענות בי וכוונא צוה ציי צאז פפור עכ"ל, מומה דוקא נמכר לו צילוי ונמשיי, אליל נמכר לו מנפוד וים י"ל דאמריין לי שאלל מיר וימענה למחר, דמאחר שאלל צימזים לא ויהי שוב סנהי להמענות למחר, ולייב גס צנדייז י"ל קין, דכוין שנעשה שמוי אח קו המאריי ויהי עזיין וים וכן כשגייעו להוועלוג, וכוין ששס וימור המאריי וים שלס ויהי זכרי וים מי, למחר להס שאלל עז פפור לערז וליי המחילו להמענות שנייה.

ג) אבל לקושטא דמילתא נלמיז, כי דוקא צעשו והמענו צמי צאז, דכוין שבהמענו שאלו כהונן, יי מקום למור שלס נמכר להס עעומס צעז וים יאללו מיר וימענו לערז, כוין שנמקרק לא להי אומו כוים רלווי למענות מי צאז ורק צעעיות הסמני, על כן איוו רלווי שילאו צו דייס מענות מי צאז, כל שיש עזיין שבוים צוים ואלו וימכרו צממענימס למחר, שביי צאמזן כוה רשאים הם להפסקו מענימס ואלול צממעני כוים, זה נלמוד צממשיי מהמנהל צמרוה"ל סיי רייס ופסקו צשייב ארייס (סיי מקסייב עסיי צי) ויור שמתענה על לרז ורודע שקורס קצולת המענות ככר עפכר אילי להפלוס מידי, ויי צבנה שס, דרייב לצור עייש. — משלייב צנדייז שפרון המענו שריי צמקונמס ריי מי צאז צאומו כוים וטלויס ריי להמענות צו מן הדון כי מוהא און לה אלל מקומה ושעמה (עיי לקמן אות ב'). על כן גס אס עיי שצברי אס קו המאריי נכפד אומו כוים להיוט להס וים מי צאז, ששיר וילויס צו דייס מענות ולסור להס להפסקו מענימס, והרי זה דומה להל דאומה צממי מענות (י:). הכולל כיי ממוקום שמתענים למקום שאון ממשנין הרי זה מתענה ומשלים, ועיי צמוס, (דייב הכולל) דלייב דעמו למחר ולייב און דעמו למחר מתענה ומשלים הכולל וקבל עליו המענייה מישי, ולייב צשייב ארייס (סיי מקסייז עסיי א') וצאמרוים שס, ואפי צבולל ממוקום שאון ממענין למקום שמתענין וקבל עליו המענות שס וילא צאמזע כוים מוח למחמוי של מקום כוהא, אסור לו לאפול כל כוים, וליי סמריי שאל קבל עליו להמענות אולל כל זמן שכוה עממס צלצז כמנהל ציישי (שס דייב ומייש רינוו דכוונת) עייש, ומלכשייב צנדייז שמתחילו להמענות כדון צמקום שמתענים, שעלויס להשלמה גס אס יאלו מוח למקום הייל ובריעו למקום שאון מתענים, וליי כי אפטר לחלק קוזת מוח שמתצוי נראה נכון צשייז.

ד) גם און לוחות ולומר, דדוקא צעשו צמרוהא דרמחא של וישיי אס מואר שפעורים הם מלכתענות פשם שנייה למחר, נמלא כל יחסיי המקום ואללו וליי וימענו למחר, משלייב צנדייז שיושיי העיר והמדינה כולה, שגייעו אלייב זו וצנה לשס וימענו

להוועלוג להס מולויס אס קריימאריי ככין לאומיי, שס וימור המאריי וים שלס ונמלא כי כאלר יגייעו לאיי הוועלוגו צעשה 2.15 אחייג ויהי און שס וים צי צעשוי שכוה וים מי צאז (וכוה ככר וים גי צעשוי שכוה וים מי צאז, צמרויי, צמרויי, וצאיקוועני). ולמרו שייכוו צוהוועלוג עז שעה 300 צעכר שכוה ליל מי צאז שס (וילל וייז צאז צמרויי, וצמרויי ביי) ועופו ממש נמן פרויעסקו אשר צאמרייקה הצפונית וגייעו לשס צבקר צעשה 9.45 שכוה וים מי צאז שס (וים גי צאז צמרויי ביי). — וטמה נשס צמלמס ממי ענוייס להמענות מעניות מי צאז, אס להמחיל להמענות כשמל ליל מי צאז צמקום המלאס, ואללו צעכר שאלמרויי שכוה ליל גי צאז צמקום שמתחילו להמענות, וככר עכר ענוייס לויי וים שלס צמענות, או אולי אסור להס ללכיל און דכוין שסס נמלאיס צאומה שעה צמי הוועלוגו, וצעת כוהא ויהי שס מחלית ליל מי צאז וסס ואללו און, נמלא אורלויס צעשה שצבר מוה מוצת מעניות צמקום כוהא, וליי למחר מי צאמת ענוייס להפסיך להמענות מהייס גס צוים מי צאז של מקום המלאס כעמ, נמלא וצמרכו להמענות צי יומים רלוסיס וכוה וצכר עייש צו משום סכנה, ועיי אולי מועט שומענו וכן צוים מי צאז שעי, דריינוו שיומחילו להמענות כוהוועלוגו גס כי און יעצור ענוייס וים המעניות כולו צמקום שכוה מי צאז, משלייב אס ומחילו להמענות צוים מי צאז הרמזון נמלא מתענים אומו חלק כוים שמוי אח קו המאריי צוים שכוה מי צאז צמקום כוהא, עכמוייז השאלה.

ה) תחילה אומינה נלמר כי לערייז צשייז און אפטר לחיינס צמיס אופן להמענות צי יומים משום מעניות מי צאז, דאומה צפסמוס (רייז:). און צון משעה צאז לויס הכפפרייס אולל שיה שפיקו אסור זה שפיקו מומל, ומסוק דכר דינא לענין קרייעא דרימחא למחרה ופרישיי צייב לקרייעא דרימחא לעשוי שיי יומים כי ממשקל אן אס עכרי צייזי מוח שצכר או לא עפייג, וצמוס; שס דייב לקרייעא דרימחא דמו פי זה דכרימחא אמר צמוק פייק דרייב שגס צוים הכפפרייס און עושון צפפיקה אולל וים אולל עייש, ורלוויי כייי המאריי שס, שאלמר שמינה פרישיי וקשיי קום, הייגל כי חייג ומל מקום גדולי הדורות פירשבוו שס מוה מיום שלשים על סמך שמונות שרא לא מלויי אולל מעכר והמענה צעשורי ונמכרו לו צילוי שמהצב אולל ושלמחר יכה שפירי, צייך להמענות כיי וכוונא צוה ציי צאז פפור עפייג נראה כי לרייב גס רשיי ומוס, ויוד לכך, נמלא מנהלר שלס המענה מי צאז, וצילוי נמכר לו שנמכר חמון ונמלא כוים שבהענה צו מי צאז ריי ורק כוים צילוי כוה מי צאז, אילי למחר ולהמענות, ואפייי שצכר דכר משמה, שכוה כוה מי צאז וכך יחשבו וייי המודש כוים מי למחר גי כיי ספייסי און צייך למחר ולהמענות כוין עכר המענה פשם א', ולפשיי שמתכר כי צמענות המענו צאומו כוים, שכרי וים מי צאז ריי, מנמנה מפשיי היי פכרוי המענה וכוון צנדייז, שאלמס וצנה כדון ומחילו להמענות צוים שכוה מי צאז צמקום המלאס און, אולל שאלמר יעכרו אס קו המאריי ימוסק להס וים חסד וימור להיות מי מי צאז צעשה שייי וים גי צאז צמקום שמתחילו להמענות, צודאן שאון צריכוס למחר ולהמענות. (צ) אלא שיש מקום לחלק ולומר, דדוקא אס ככר המענו כל כוים ורק אחייב כשכר גמרו כל כוים צמעניות

ענת שייך לגדו כחמתי של קו החאריך עשי דחויק או לביקן, אז מסתבר לומר שאף שהוא נמלא במקום שלפי קו החאריך הבינלאומי הוא כעת ליל עייז מימ כיון שאפשר שעשי דחויק כבר שייך אז לגדו המערי ששם כעת רק ליל ח' בלא אולי מוטב שלא יתענה כעת מספיקא אלא יתענה למחר ביחד עם הצור הברים מעברו המערי של קו החאריך הבינלאומי.

זהנה צמניה (ה'): מבואר דחוי קרי מגילה צעריה צי"ד ובעיז וכן קרי ר"ל בהול דמספק"ל אי מוקפות חומה מימות יהושע צ"י ע"ש. ועי ברין שם כי בהלויס בודו לקרות צעריס המסופקות צי"ד בלבד, דאלוין צמר רוד עיירות שאינן מוקפות מימות יהושע צ"י, ועוד שאפי' חאמר שהוא ספק שקול הו"ל ספק של דבריכס ולקילא ונמלא פוערת צעריכס ומצטל ממנו בודאי מקרא מגילה, לפיכך קורא בראשון ופטר בשני, ודחמרינן צמנאר אטעריא והולל שבו קורין בכן צי"ד ובעיז צמדת חסידות כיו מוהבין כן עכ"ל. ועיז בילור דצריו צעריס חייס (מחויס ס"י קס"א) ואיי צי"ד ראוי להטעות ציוס ראשון ופטר ממלא ציוס שני, ועי דקוי"ל צעריס חויס (ס"י חרפיס סעי' ד') וצבך שהוא ספק אם הוקף מימות יצי" קורין צי"ד ובעיז עייס. מימ צי"ד הרי ח"א לחייבו להטעות צ' יומיס וצמשי"ב עייז יתענה ציוס בראשון.

אבל לאמרו של דבר נלעגי"ד דצוק יתענה ציוס שני, דדוקא בשני יומיס עומדים בספק, כבך דכריכיס המסופקים, ס"ל להרין שיקרא בראשון דחוינו צי"ד, משלי"ב צי"ד שיוס בראשון הוא ספק ח' ספק ע' ויוס השני הוא ודאי ע' מוטב שיתענה צערי שניגיוב לעברו המערי של קו החאריך. — וצומר לפיימ שראוית צמי חייס למס פסחיס (צי"ד: ד"ה לקציעל דירחא) שכי וי"ל דיתענה ציוס שני שהוא ספק ע' ספק ח', דאי"ל יהי יום עשירי, הלא"י אי הוינא הכס קציעל ל"י צעשירי משלי"ב בשיתענה ציוס שהוא ספק ח' ספק ע' אולי הוא יוס ח' ולא הוטייל בלוס עכ"ל. מבואר דלענין עייז גם כשערי הומיס כס בספק גמור י" להטעות ציוס השני שהוא ספק ע' ספק ח' ולא ציוס בראשון שהוא ספק ע' ספק ח'. ומכשי"ב צי"ד שיוס ראשון הוא ספק ע' ספק ח' ויוס שני הוא ודאי ע', כולגמ"ד יכו"ן.

ואם אמנס דצרי ח' חייס הני"ל לא כדרייס בולו הלי, שברי מחי המחירי שבעתקתי (אות ח') מוכח להדיא שמתענה ציוס ראשון שהוא ח' ספק ע' כי רק אז שייך לגדו צמצבר צערי שכתענו שלא כהוגן אם לריכי לחזור ולהטעות. שאם כיו מתענים צערי ספק ח' ונחצבר בוליה שהטענו שלא כהוגן דחוינו שכתענו צעשירי, פשיטא שלא יחצרו להטעות למחר שהוא י"א, ועייז לא שייך כלל לומר "ספיקו מוקרי" כי אין זה ספק אלא ודאי שאינו ע' בלא ולמה יתענה בו. וכן מפורש יתור דצברי הי"ס מפרשים שמתחיק צמחירי שם וי"ל וצ"י בלא כי אין מתענין אלא יוס ח' ומיניס מיוס שלטיס עכ"ל. הרי שמונה מיוס שלטי ואיי עייז צערי ספק ח' מתענה. מימ נלעגי"ד פשוט דעייז לא קאמר צמחירי שיתענה צערי ספק ח' אלא כשערי הומיס ע' וגם ח' מסופקים, שברי צכבי" מייני הכס, משלי"ב היכי שיוס בראשון הוא ספק ויוס השני ודאי,

למחר, שברי הוא להס יוס ע' בלא, ואיך יהי דין אשכ ז' וצוק שזוק מדיון כל צני כמדויק, ואיך יפרשו הם עלמס מן כליצור ואלכלו ציוס הכול, דלעגי"ד פשוט דכיון שמטיק דכיון ילאו כס דיי"ס חטניות צמכ שהטענו אחרמול ואי"ל לחזור ולהטעות וכמשי"ב, רק משוס צערי שברי והמדינה כולה מתענים און להס להלויס עלמס מן הכלל אי"כ די שלא יחכלו צפריכסוי, אבל שפיר אולכיס בלנעס כמו רצבי"ס כפסחיס (צי"א) דני אחא לבבל אבל אדייתכרא בלנעס (עיי ר"ן שם) הואיל ודעמו לחזור ה"י, שמן כדיון איוי ורוב כמותס עיי"ש. ועייז כלל אף שאון דעמס לחזרי, מימ הרי בלא"י און עליהס מן הדיון מוצב להטעות כיון שכבר הטענו אחרמול וצמשי"ב, ודני שלא ישנו ממנה מקום הכוא די שלא יחכלו צפריכסוי. — ועי דהכילן ממקום שאון מתענים למקום שמתענין אסור לאכול אפי' בלנעס לפי שאיך להטענה גלרת הליצור, כשערי"ע חויס (ס"י חקעי"ד סעי' צ') וצמחירי, שם, עיי מגי"א (שם סק"צ) דלפשה כשמתענים על גרה שצצרה כבד, מותר לאכל בלנעס אם דעמו לחזור עיי"ב. וצדרי"ד און דעמו לחזור כדעמו לחזור דמי, כיון שגם בלון דעמו לחזור אי"ל להטענות מעיקר דכיו וצמשי"ב. ואף שכמג"א לא כחצו אלא בלשון "לפשה" וגם קלת אחרוני. חולקים עליו, מימ צי"ד שכבר הטענו גם הם משוס אחיה לרה ה"י גרחה להביל. אלא כיון שמוך לחחוס בודאי מותר לאכול כשערי"ע (שם סעי' א'), ואף דלא כחור שם אלא כדעמו לחזור, מימ עעמא מחי משוס דכשאיין דעמו לחזור, מן דכיו חלק עליו חוצת הטענית, ועייז גם מוך לחחוס חייב להטעות וצ"ד הרי גם בלון דעמו לחזור אין עליו מוצב מן הדיון אלא שלא לפרוש מן הצבור, עייז מוך לחחוס בודאי עיי'.

וכיון שכן, אם שדה כהטענה כהנוטלו הוא מוך לחחוס ישוב ישאל מותריס לאכול שם, ולא אפשר לאכול שם בלנעס מכ עוב, כי אולי ינמלא יהודיס צערי כהטענה שם. ועייז פשיטמו כהנוטלו לפרפרליסקו בודאי פשיון באוירון יוכליס לאכול שם שכרי הוא מוך לחחוס כל ישוב ולא נמלא שם יהודי יחכלו בלנעס. וכשניגיוב לפרפרליסקו דייס כמו כהנוטלו וכן פשיטמו מפרפרליסקו לנידיריק יעליס לאכול באוירון עיי"ד כהצביו.

כ' אמנס גרחה של ז' דוקא אם היו עוצים בערי בודני עכיי"ש בלול ע' בלא, זאת אומרת שבו נוסעים מסידני אחר שכבר החמילו להטעות שם, או אפי' בשלא החמילה עדיין כהטענית כהיוחס כסידני אצל ה"י צבור עכיי"ש. כי עד שלא עברו אה קו החאריך ה"י כבר ליל ע' בלא, בלופן שמלה עליהס בודאי חוצת חטנית פטר שבו עדיין מצבר אז לקו החאריך. כי אז פסיר י"ל כמשי"ב שישלימו חטניתס גם אחר שחלו אה הכו הכול וממילא און לריכיס שוב להטעות שנית, כי כבר ילאו דיי"ס צמכ שהטענו ציוס אחרמול. וכן אם לא היו בלויס לשאלו מטיקרא אלא היו מתענים צערי בלא שמתבר זה לקו החאריך ואחיי"כ כשמתענים לשם היו שולטים אם עליהס לחזור ולהטעות ה"י לנו להודות שאי"ל להטעות פסס שנית.

אבל מלחר ועיין קו החאריך ומקומו מפורקן מלחר עפיי דחויק"א, עיי כחמיריכיס שכלריכו צוק מלחר לענין צנת,

והיי"כ ושאר מילי, אי"כ כל שאינו צבור שכתקום צ' הוא נמלא

חשינו מיום הרלאחו דל"כ לא חמלא שעות פוסלות בקדשים ע"ש. ותמה בסי' ה"ל הא משכח"ל שפיר כגון שבא"ר השמר היום בשעה ששית ונמלא גרלה להללאה עד שעה ששית בשנה הבאה. ובשנה ששית הא"ר השמר בשעה חמישית, ודיון דשנה האמורה בקדשים הוא משלי"ע משנה לשנה, ח"כ שפיר וכל עדיין לשמו בשעה שצ"ן חמישית לשנות שהוא עדיין בחוץ שנתו משנה שגרה"ה להללאה, ובשזרק דמו לאחר שעה ששית פסול משום שבשנת זריקה כבר עברה שנתו. וי' שהיא תורה עולה להלורה והניחו צ"ע. ואחר בקשת מחילה מבי"ט כי רב הוא לגי"ד און כלן קושי' כל עיקר. כי לא יתכן לאמר בשום אופן כי עמוד השמר יחא צא"ח שמה מסוימת, כגון בשעה חמישית או ששית. ואדרבה כל הש"ס מלא מזה, כי היום מחמיל עם עליית עמוד השמר, וברגע שצמוד השמר עולה, צו ברגע מחמיל להיות יום ואין חילוק בין אם זה לפי ששון שלנו שעה רביעית בקיץ או שעה שמינית בחורף. אלא לעולם עם עלות עמוד השמר מחמיל היום והוא גם חמילת שעה הראשונה של היום, וא"כ כלן שכבש זה גרלה להללאה בשעה שבא"ר השמר, זאת אומרת כי ראוי להללאה משנה ראשונה של היום, ואין שום נפק"מ אם עמוד השמר הוא בשעה חמישית או ששיתית לפי הששון שלנו. וא"כ כשיא"ר השמר בשנה הבאה שהיא ג"כ שעה ראשונה של היום כבר עברה שנתו מנלי"ע ואין שום נפק"מ אם השמר יא"ר צו בשעה זו או אחרת לפי ששון שלנו, כי לעולם השעה צב השמר מא"ר היא השעה הראשונה של היום. וממילא דלא משכח"ל כלן שעות פוסלות בקדשים אם חשינו השנה משנת הרלאה. ודברי החוס' פשוטים וברורים. — ועיי' היטב חומים (פ"א ל' סק"ג) שבאר"ך לגאר מה נקרא שעה מדאורייתא לענין שבע תקירות, והארכתי בזה במקו"ף ואכ"פ.

אגב אע"ר שוד כי מוכח מסוגין דערבין (ט"ס) כי שנה האמר בקדשים וכללם בכבשי חמדין הוא שנת הצנה, ודלמתי' שנתו שלו ולא של מנין כעולם וכן פרש"י בצמחם (כ"ה): ד"ה שעות פוסלות) שאם נולד בניסן צ"ד וצטו שעות ושחטו לשנה הבאה צ"ד בניסן צ"ט שעות אסור לזרוק דמו בששירות שכבר עברה שנתו פכ"ל. ותמיהו על מש"כ צמח קדומים (שמות כ"ע ל"ח), יצואו כבשים בני שס"ה ימים ויכפרו על שס"ה לאזין שצבורה ע"ש, דמשמע דכבשים בני שנה היונו שנת חממה שהוא שס"ה יום ולש"ג.

העולה להלכה: — א) צטו"ט שצטננו חמדין של הקו יחמנה ציום אפי' שהוא ע"כ עם ובשנינו לעברו חמדין של הקו אפי' צאתם היום ישלם חשינו ויאלל למחר בלגמא. וכן כדון אם התשר צאתם היום הוא עדיין בודלי' צצרו חמדין של הקו עפ"י דחוק"ק. וה"ה גם כאלא נמך והתנהו צמקום ספק (אות ג"ה). — ב) ספק אם הוא צצרו חמדין של הקו לא יחמנה עד למחר כשנינו לעברו חמדין של הקו (אות כ"ו). — ג) חממה עפ"י עטמת צמד"ג או צכפר ציום ח' צא"כ והגיע לשוב אפי' בשעה שאין שבות לאפ"ל לר"ך לחזר ולהתענות אלא ש"ל עדיין בחולה (אות ז'). — ד) בין יוסט חמדין למע"ד או להיפך לעולם גומר חשינו כאשר יחא לילת צמקום חמלאו (אות ח').

מטבאלן, ד' מני' א"כ חשפ"י לפי"ק

בצלאל שפערן

גם החאזיר יודע שיחמנה בשני בלגמ"ד וכן צוב צס"ד צדי"ד. וצפרעו שלדמת הח"ס אפי' בשנייהם מסופקים חממה לענין כ"י צא"כ בשני.

ז) וד"מ לגני"ד דמי שרי' צכפר או צמד"ג והתנהו מספק צטי ספק ח' קדמת החאזיר, ושוד צא לעיר ואפי' צע"ד כשכבר ל"ה שבות לאכול ורודו לו שאוחו היום שהתנהו צו ח' צא"כ ה', בודלי' שיחמנה למחר. אלא כיון שא"ל לחי"צו להתענות שני ימים רלופים משום סכנה, ע"כ דיוו כחולה ואם אפשר יאלל ויחזור ויאלל כל פעם פחות ממשיר חוץ כדי אפ"ת פרס. ומכש"כ אם הגיע לעיר בשעה ש"ט עדיין שבות לאכול ציום, שואכל מיד (בלעיל אות ג') ושוד יחמנה למחר. דדוקא צומן שקדשו צ"ד א"כ חמדה עפ"י הראוי וצמקומות שלא ידעו ממי נחקקו חמדה והתענו צחי' ספק ע' וכמש"כ החאזיר, אמתי' שאם נחצבר צילנה שאוחו היום ח' צא"כ ה"י ח"ל לחזר ולהתענות כיון שכך הוצג ונתקן עפ"י חכמי הדור להתענות צאותו היום משא"כ ציודו שעתה והתנהו צחי' ח"ך נאמר דלא חממהו שאוחו ציום הראוי בלגמ"ד וכן. — ומש"כ החוס' בצמחם (כ"ד): ד"ה לקציעות) דבוכ"כ ספיקו אסור, כגון שמח"ך צמד"ג ומספק"ל ממי הוקצע חמדה שעתה צ' ימים ככל ספיקו דלורייתא דלולנין לחממה ע"ש. ומשמע לפי"ז דכ"ה"צ צטי"ג ספיקו מותר, שא"ל להתענות צ' ימים אפי' בציוד חמח"ך צמד"ג, היינו משום דמירא שגם ציום השני הוא צכפן שהוא עדיין צמד"ג, משא"כ כשחצבר ציום השני דלוי ע"כ לר"ך לחזר ולהתענות ע"ד שכתבתי.

ח) וע"ד השללה השני' אם יטרטרו להתענות כ"ד שעות שלומות עם חוסמת זמן ציבשמי"ג, או יכיו רשעים לאכול מיד כאשר יחא לילת צמקום שהגיעו לשם וק"ף שלא חתענו עדיין צ"ד שעות. כי אם יחמילו להתענות ציום שהוא ע"כ צצרו חמדין של הקו ויגמרו חשינו ויאללו צילנה שאחרינו צבוולגו מיד כאשר יחא לילת שם, נמלא לא חממה רק כ"כ שעות צע"ך, כי צבוולגו חכ"ה שקיעת חממה (וגם יקדים הלינה נל"ה) כשעתים לפני שחשק"ה חממה (ויהי' לילה אח"כ) צמקום שהחמילו להתענות. זאת אומרת, כי כאשר יחא צבר לילת צבוולגו יחא עוד יום מתך שמי שעות צע"ך צמקום שהחמילו להתענות. ומכש"כ אם יחמילו להתענות צצרו חמדין של הקו צבוולגו ויגמרו חשינו צכרש"כ אחר שגיעו לשם ויחא הכבדל עוד יומך גדול בין זמן חמילת הלינה שצמקום יחא חמילת חשינום לחמילת הלינה שצמקום גמר חשינום. — הנה צבר האריכו האחרונים צוב, ולגני"ד נכון כי הכל הולך אחר התקום שהוא נמלא צו בין להקל ובגון צי"ד, שנוסע למקום שתקדים חממה לקוי. וצ"ן להתמיד כגון חוספ"ה למקום שתחמנה חממה לקוי. ועיי' שרי"ט חצלת השרון (ח"ל ס"ה מ"ג) שאמר שבאר"ך להוכיח כי צענינו כאלה אין למחול אלא מקומה ושעתה צציו ראי' ממששים ככל יום שאם צא לפנינו אחד שנושע צר מלוח צאותו יום חשינון אוחו לגדול צחמילת ליל שזכרם שנת י"ד וק"ן אנו שאלים אוחו אולי לילת צמקום שעכשיו עדיין יום ע"כ ע"ש.

ט) ואזכיר צוב מילתא דחמי' לו טוצה צבך ענינא. הנה בגאון צמתי' חצלת השרון (ט"ס) צציו דברי החוס' (ערבין ח"י): ד"ה שוחו) שכי דמי"כ שוחו של צבש לא

אמר
וכן אמר
דציר
במקום ו
והמונים ו
יתענה בא

והנה יי
הו
קא גרים
במתלוקת
כשתל פו
בע"ש דנ
שאין הד
כטבת ש
ויעו"ש
צומות. ו
לפורענות
שחל כש
דאפילו
ארר בי
הממישי.

(ג*) יעור
היא, ופר
מאוביכה
דאין
ויעורן ש
עמי, מ"ב
אולל
מל"ת ר
למענת ז
כשאלתו
אסתר י
ועי"
(על דיר
חיות כ

החמה וצאה"כ וכמ"ש בשו"ת בעל החכמה
ח"ה סי' צ"ט, משא"כ בני"ד שעבר את הקו
התאריך ועי"ז נפסק ונגמר מעניתו באמצע
היום בלא שקיעה וצאה"כ כלל, ואשר ע"כ
לא יצא יד"ח צריך להתענות למחר ב"י טבת
במקום השני.

ב

ועוד נראה לכאור, דבאמת אין להקשות
דאמאי צריך להתענות למחר, דמ"ש
מהא דמבואר בסי' תקס"ח ס"א דבתענית
ציבור אם שכח ואכל אע"פ שלא יצא יד"ח
התענית, מ"מ א"צ להתענות כיום אחר
וכמ"ש שם במג"א סק"ד וכמ"כ סק"ב
וכשע"ה צ"ח ב' ורא"כ גם בני"ד נימא דא"צ
להתענות במקום השני, די"ל דשאני החם
כהא דסי' תקס"ח דיומא קא גרים
לפורענות(ג) וכמ"ש בסי' העמק שאלה פ'
וקהל סי' ס"ז סק"ב, ומש"ה כל שעבר אותו
יום א"א לתקן בזה מה שעיוות אם לא
שמכרין לכפרה בעלמא וכמ"ש בשע"ה צ'
הנ"ל, משא"כ בני"ד שכא לו בחזרה אותו
יומא דפורענותא ממש במקום השני, ואשר
ע"כ שפיר אמרינן ששוב נחתי"ב להתענות
שם כיון שצריך לא יצא יד"ח מעיקרא וק"ל.

דאם נגמר התענית במקום השני קודם הזמן של
המקום שהתחיל להתענות בו, נכון אם אפשר,
שימתי'ן עד זמן צאה"כ של המקום שיצא משם, כול
שלא יפדוש מהעולם שמתענים כ"ד שעות עכ"ד.
אולם כבר העלנו לעיל בסיומן ב' דלדעת רוב
הפוסקים היום תלוי רק בשקיעת החמה וצאה"כ של
אותו המקום שנמצא שם ולא בכ"ד שעות, ואשר
ע"כ א"צ להמתין עד כ"ד שעות, וכפרט בני"ד רנוגע
רק לענין תענית דרבנן חז"ב.

(ג) ומשעם זה כתב בשו"ת אג"מ או"ח ח"ד סי' קי"ד
דאינו יכול ללות התענית ולפרוע ביום אחר בתענית
ציבור כיון שהיום גורם ויעו"ש.

לענין שלא יצא בזה ידי חיוב תעניתו וכי'
ויעו"ש.
והנה יש להסתפק אם באמצע התענית
וכגון בעשרה בטבת, עבר את הקו
התאריך למקום שהוא ט' טבת, אם רשאי
להפסיק תעניתו ולאכול שם או לא, ואם
צריך להתענות למחר כשיגיע שם עשרה
בטבת או לא.

← ואשר יראה לומר בזה, דלפי מה שהקדמנו
דאם לא השלים את התענית עד
צאה"כ אינו תענית ולא יצא ידי חיוב
תעניתו, א"כ יוצא דבציור הנ"ל שעבר את
הקו התאריך באמצע עשרה בטבת ולא
שקעה החמה על תעניתו, דלא יצא יד"ח
במה שהתענה, וממילא צריך להתענות
כשיגיע עשרה בטבת במקום השני.

ואין זה דומה להא דאם התחיל להתענות
למשל בקאליפורניא ונסע לנוא יארק
שהוא מוקדם בני' שעות, ונמצא שנגמר
תעניתו בני"ג שעות לפני הזמן של
קאליפורניא, ואעפ"כ שפיר יצא ידי חובת
התענית, (כ*) דשאני החם ששקעה החמה על
תעניתו כנוא יארק ולא משנתי'ן על אורך
היום או קיצורו אלא הכל תלוי בשקיעת

מהגו"א סק"ב שס"ל ג"כ להקל ככד"ש ויעו"ש.
וע"ע במ"ב סי' תקס"ב כשע"ה צ' אות א', וכשו"ת
שבת הלוי חו"ו סי' ע"ב, ונטעי גבריאל הנ"ל, מ"ש
עוד בענין זה ואכמ"ל.

(כ*) וכיוצא בזה שאלתי את הגר"ח"פ שיינברג
שליט"א אודות מי שנוסע ביום התענית מאמריקא
לא"י ונתקצר היום, אם מותר לאכול מיד בצאה"כ
בא"י או צריך להמתין עד זמן של צאה"כ במקום
הראשון, והשיב דמותר לאכול מיד בצאה"כ בא"י
עכת"ד, ויעירן לעיל באתא א'.

והו דלא כמ"ש בסי' נטעי גבריאל פרק מ"ח
כשע"ה צ' אות ב' (עמ' ר"א) כשם שו"ת ישכיל עב"ר,

תקלו

ישראל

סימן כ'

תאריך

הרי מכואר מדוברי דלגבי הרי צומות יש יום קבוע ומיוחד ואמרינו בו יומא קא גרים לפורענותא, ועוד דאין חילוק בין עשרה בטבת לשאר התענית.

וכן יוצא לנו מדברי הרמב"ם שפסק כפ"ה מתענית ה"ה דאם אחד מדי ימי הצומות חל בשבת דוחין אותו לאחר השבת, ואם חל בע"ש מתענין בע"ש. ויעוין שם עוד כהל' א' ב' ג' שםכואר בהדיא דכל אל הדי צומות תליין ביום מסוים ומיוחד מפני המאורע שאירע כאותו יום.

וכן מכואר כשו"ע דכל אל הצומות שוין להודי, שהרי פסק המחבר באו"ח סי' תקנ"ג ס"ג ח"ל כל ר' צומות הללו אם חלו להיות בשבת נדחין לאחר השבת עכ"ל. (ו) וכתב הרמ"א ח"ל ואם חלו בערב שבת קורים בשחרית ומנחה ויחל עכ"ל. (ז)

ך

אמנם מצינו ששה אחרת כזה, שהרי הכ"י בס"ס תקנ"ג הביא מהאבודרהם דעשרה בטבת הוא משונה משאר תעניות שאם היה חל בשבת לא היו יכולים לדחות ליום אחר מפני שנאמר בו "כעצם היום

בראשית, ואכ"ל.

(ו) וכתב שם המ"ב סק"ח ח"ל כל לאו וקא, דלעולם אין עשרה בטבת חל בשבת כמ"ש סי' תכ"ח סי' עכ"ל. אכן י"ל בכוונת המחבר שנקט לשון הומב"ם, וגם צ"ל ללול כולם ביחד לאפוקי מדברי האבודרהם שהשיג עליו כמ"ש ש"ל דעשרה בטבת משונה משאר תעניות, וכדכואר לקמן בפנים, וק"ל. (ז) וכתב המ"ב סק"י דהאי ליטנא ג"כ לאו וקא דכל הדי צומות חוץ מעשרה בטבת א"א לחל בע"ש. אך י"ל בועת הרמ"א ע"ד שכתבו לעיל לבאר כוונת המחבר ודו"ק.

וכן אמר לי הגדוה"פ שיינבג שליט"א בני"ד דצריך להתענות כשיגיע עשרה בטבת במקום השני עכ"ד. וכ"כ בס' ישראל והזמנים עמ' תנ"א (ד"ה ואם עבר) דלמחר יתענה באותו המקום ויע"ש.

ג

והנה יש להעיר על מ"ש כס' העמק שאלה הני"ל דבתענית ציבור אמרינו דיומא קא גרים לפורענותא, שהרי לכאוי דבר זה כמחלוקת שנויה, דהנה הקשה שם דמ"ש כע"ש דמ"מ נדחה הצום ליום החמישי, מה שאין הדין כן לענין הדי צומות כמו בעשרה בטבת שחל בע"ש ואינו נדחה ליום אחר.

ויעו"ש שכתב דצום אסתר אינו קבוע כלל מדברי קבלה משא"כ לענין הדי צומות. ועוד דגבי הדי צומות יומא קא גרים לפורענותא מש"ה ראוי לזכור ביומא אם לא שחל בשבת, משא"כ ביום קהלה דאסתר (ג*) דאפילו אם אירע בפי מרדכי ואסתר י"ג אדר בע"ש היו מקדמיין התענית ליום החמישי, מש"ה אכן נמי מקדמינו עכ"ל.

(ג*) יעוין במגילה ב. דאיחא שם י"ג זמן קהלה לכל היא, ופירש"י שם (ר"ה זמן) דהכל נקחלו ליהקם מארכיהם וע"ש. וכ"מ בירושלמי פ"א המגילה ה"א (א) דאיחא שם יום שלשה עשר, יום מלחמה היה ויעוין שם. וכ"כ הסמ"ג בהל' מגילה וכו'. המנהיג עמ' מ"ב.

אולם יעוין בראש"י ובר"ן בריש מגילה שהבאו מרי"ת רפי' דמן קהלה לכל היא, שהכל מתאספין לתענית אסתר לפי שבו נקהלו לעמוד על נפשם, וכ"כ בשאלות סי' ס"ז. ומבאן מצינו ספר וסמך לתענית אסתר ריעו"ש. ועי' בטור"א בריש מגילה, ובעמוד ירושלים (על הירושלמי הנ"ל) וכמ"ש בשם הרא"ם, ובמהר"י"ן חרות בריש מגילה וכמ"ש בשם התחומא פ' חרות

התכמה
את הקו
באמצע
שר ע"כ
כ"י שבת

להקשות
דמ"ש
בתענית
א יד"ח
א אחר
ב סק"ב
א דא"צ
א החם
ג גרים
גלה פ'
ר אותו
זם לא
שעה"צ
א אותו
ו אשר
התענית
וק"ל.

של
מן של
אפסור,
אם כרי
כ"ד.
נת רוב
של
ואשר
רנוגע

ק"ר
בתענית

בשבת משום דכתוב "בעצם היום הזה", עכ"ד, וביאר שם מרן הגר"ח זצ"ל, דכלל תעניות מתענין מפני המאורע ותלוי בחודש כדכתוב בקרא, (ט) וע"כ שפיר שיין שדחתה, אבל בעשרה בטבת דכתוב בעצם היום, א"כ הוא דין דוקא באותו יום דומיא דתענית חלום דמתענין אפילו בשבת משום דיפה לחלום כשמתענים בו כיום, (י) ואשר ע"כ א"א לדחות עשרה בטבת ער למחר עכ"ד.

דרי מבואר משיטת הכה"ג והאבודרהם
דפליגי בתרתי על הרמב"ם ושיטתו הני"ל, חדא דעשרה בטבת חלוק משאר התעניות דתלוי באותו יום ודוחה שבת, ועוד דה"ל צומות תלוין בהחודש ולא אמרינן כהן דיומא קא גרים לפורענותא.

אבל תענית חלום מותר להתענות בשבת, דבשביל עונג שיש לו שמבטל צרה העתודה לבוא עליו לא משנה הוא, הילכך תענית ט"ב, דהוה רק על צרה שעברה לא רחי שבת, אבל תענית י' טבת, דהוה על ביטול צרה העתודה עונג הוא ורחי שבת, ויעו"ש.

(י) ויענין ער בא"ש שם שהביא בשם הק"ס דבשבת מעל"ע לילה ויום אסור מה"ט להתענות, אבל כיום בלבד אינו אסור מה"ט, ולכן מותר להתענות תענית חלום בשבת. וכתב האו"ש, דלפי"ד מבואר דכ"ר האבודרהם, שהרי מאחר דתענית יום לבד אינו אסור דבר תורה, לכן הוי יכולים להתענות בעשרה בטבת שחל בשבת וע"ש.

(ח) וע"ע בס' ברכת כהן ט"ו ק"ז אות ב' מ"ש בענין זה.

(ט) וכריה ח"י"ט, צום הרביעי וצום החמישי ונ"ל, והרובא ברייה י"ח: וברמב"ם פ"ה מתעניות ה"ד.

(י) וכדאמתא בשבת י"א. ואיפסק ברמב"ם פ"א מתעניות ה"ב ובטש"ע או"ח ט"ו ר"כ ס"ב.

הזה" (יחזקאל כ"ד-ב') כמו ביה"כ, (י) ותמה הכי וז"ל ולא ידעתי מנין לו זה עכ"ל.

איכרא כאור שמח פ"ה מתעניות ה"ז (ר"ה והנה) הביא מקור לדברי האבודרהם מעירובין מ: בר ב' רב דיתוב בתעניתא במעלי שבחא מהו לאשלומי וכי, (י) ויעו"ש.

וע"ע בשו"ת בנין שלמה בהוספות לסי' ל"ד בסו"ד שסייע דברי האבודרהם דבעשרה בטבת היה הציורי להתענות בו כיום דוקא משא"כ בשאר הצומות וע"ש. (ח) **והנה** כה"י הגר"ח על הש"ס (ח"כ עמי ל"ז) בענין עשרה בטבת, הביא מהכה"ג שכתב דאם היה אפשר שיחול עשרה בטבת בשבת הוי מתענים אפילו

(י) והנה הראה ל' הר"ם הגר"י אלשיך שליט"א דבסי' יתרת משה" למדן הח"ס זצ"ל כדודש לז' אדר (רף ט: ר"ה כתי בה"ג) הביא דכ"ר האבודרהם ותמה דעשרה בטבת לא היה רק החחלת מצור העיר ועד שתי שנים ומחצה לא נחכה ואפע"כ דחה שבת, וא"כ למה ט"ב אין דוחה שבת, הא מסתמא קשה חורבנה מן החחלת המצור, ועי' בעירובין (מ"א) בענין ט"ב שחל בע"ש אין משלימין וי' טבת בע"ש משלימין והיה דחה שבת.

והנה ביאר שם, דהטעם שקבעו תענית על מצור ההיא הוא משום דמה שהיה העיר כטירת המצור שתי שנים ומחצה, זו מחמת שבאותו יום שסמך מלך בבל למטה על ירושלים (י' טבת) כמו כן ישבו ב"ד שלמעלה, אלו מיימינים ואלו משמאלים עד שנכבד המשמאלים ונחרב הכני. והנה אין לך שנה שאין קללה מרובה מחבריה, וכל דור שלא נבנה ביה"מ"ק במצי כאילו נחרב בימיו. ומצא שבכל שנה ושנה נחרש חורבן חדש, וזהו בכל פעם כשהגיע אותו יום של עשרה בטבת, שהחולל אז למעלה משפט החורבן, כמו כן בכל דור ודור יושבין ב"ד שלמעלה ונזרין החורבן של כל שנה ושנה וכו'. וידוע דעל צרה שעברה כמו יום שמטה בו אביו ואמו אין אנו מתענין בשבת,

אך יש
וס
תלוין
ק"ל
בתענית
וכדהבו
צומות
וכדכתו
לכא"י
ולפורע
רק"ל
תענית
התענית
בשעה
דוקא
ויעו"ש
ואשר

מיוחד
יום ד
תומכ"י
שאלה
גרים
והאבא

והנה

ש"א)
הללו ו
בטבת
החדשי
להתענ
יוכל

(א) ויע

לדבר, דכפסוק בזכריה (ח'-י"ט) כתוב רק צום רביעי וצום החמישי וגו' דהיינו החדשים ואינו מכוון איזה יום כלל.

וכתב עזר, אמנם אחרי שנחרב הבית בשניה והיו רוצים לקבוע הימים הללו לכל ישראל בשנה, ביררו חז"ל ימים הללו וע"ז נחלקו ר"ע ור"ש באיזה יום לקבוע בטבת וכדאיתא בר"ה י"ח: דר"ע ס"ל בעשרה בטבת ור"ש ס"ל בחמשה בטבת, וק"ל כר"ע.

אכן האידינא דברצו תליא מלתא ומדרבנן אנו מתענים, אם התענה בחדש באיזה יום קודם יום התענית בודאי אינו יוצא, כי מרבנן מחויב להתענות יום זה דוקא. ואפילו בעת שהיה חיוב להתענות כגון בשעת השמה, מ"מ אם התענה קודם, ובאותו יום לא התענה, חוץ ממה שעבר אדרבן אלא אפי' ד"ק לא יצא כיון שלא עשה כמו שחיקנו חז"ל וכמבואר בחוס' בסוכה ג. (ד"ה דאמר) וברבינו יונה בריש ברכות, והובא בפמ"ג או"ח בפתחה כוללת ח"ג אורח ז', (יא)

ועוד כתב, אך בעת שהיה החיוב להתענות מד"ק והוא לא התענה כאותו היום בשוגג או שהיה חולה כאותו יום או באונס, נראה ברור דחיוב גמור עליו להתענות איזה יום אחר כחדש הזה כדי לצאת מצות ד"ק. וכן אם אכל בשוגג, מ"מ חיוב עליו להשלים ולהתענות יום זה כמבואר בס"י תקס"ח ס"א, ומ"מ מחויב להתענות יום אחר כזה החדש, דכל החדש זמני, והוי כיום סתם דמחויב להתענות יום אחר, וכאן כל החדש מוטל עליו החיוב מד"ק.

בדבריהם.

ה

אך יש לחמוה לכאוי על שיטת הבה"ג וסייעתו, שהרי אי נימא דשאר צומות תליין בהחודש ולא כיום מיוחד, א"כ איך קי"ל בס"י תקס"ח ס"א דאם שכת ואכל בחתנית ציבור דא"צ להתענות כיום אחר וכדבכאנו לעיל באות כ', הא מאחר דהג' צומות חוץ מעשרה בטבת תליין רק בחודש וכדכתוב בקרא ולא כיום מבורך, היה צ"ל לכאוי דאם שכת ואכל דצריך להשלימו ולפורעו כיום אחר באותו חודש דומיא דהא דק"ל בשו"ע או"ח ס"י תרפ"ו ס"ב לענין תענית אסתר דאם לא התענה צריך לפרוע התענית כיום אחר בחודש, והיינו כמ"ש בשעה"צ שם אות י"א שתענית זה אינו קבוע דוקא ליום זה כדאיתא במס' סופרים וכו' ויער"ש.

ואשר לכאוי מכוון מזה, דגם הג' צומות מדברי קבלה תליין וקבועין כיום מיוחד ומסוים מפני המאורע שאירע באותו יום דומיא דעשרה בטבת, וזהו כשיטת הרמב"ם וסייעתו הנ"ל וכמ"ש בס' העמק שאלה דבכל הד' צומות אמרינן דיומא קא גרים לפורענותא, ודלא כמ"ש הבה"ג והאבודרהם שהבאנו לעיל וצ"ע.

ו

והנראה לכאוי וליישב שיטת הג' רבנותא הנ"ל בהקדם דברי המנ"ח כמצוה ש"א (סק"ז ד"ה והנראה) שכתב דר' צומות הללו מד"ק לא נקבע להם יום מיוחד עשרה בטבת או ט' באב וכדומה אלא דרק על אלו החדשים בטבת וחמוז וכו' מחוייבים להתענות בהם יום אחד, וכאיהו יום שרצה יוכל להתענות רק באלו החדשים. וראיה

הזה"ה,
דבכל
בחודש
שירחה,
ז, א"כ
רתענית
רפה
ר ע"כ
גכ"ד.

ורדהם
סייעתו
משאר
ועוד
ז' בהן

בשביל
לא
צרה
על
שבת,

שק"ר
מוחר
לפי"ר
יום
זמנות
בענין

וגו'

פ"א

ולפי
מדרכנו
ואשר
כלל,
משא"כ
יומא ד
להתענו
במקום

קבעו מעולם ביום מיוחד, ואשר ע"כ אם שכת ואלו או לא התענה כלל, צריך להתענות ביום אחר בחדש אדר, משא"כ בהג' צומות, דאף דמעיקרא נתקנו מד"ק להתענות יום אחד בחדש, ואז אם שכת ואלו היה צריך להתענות ביום אחר באותו חדר וכמ"ש במג"ח הנ"ל, אבל מאחר ששוב נקבעו ליום מיוחד, ע"כ אם לא התענה באותו יום א"צ להתענות ביום אחר וכמ"ש.

ומעת

ויוצא מזה, דלשיטה זו יש ג' דינים נפרדים, א' עשרה בטבת שנתקנה מעיקרא מד"ק להתענות ביום מיוחד וע"כ דוחה שבת, ב' הג' צומות מד"ק שנתקנו מעיקרא להתענות באיזה יום בחדש ושוב נקבעו ליום מיוחד אבל אינו דוחין שבת, ג' תענית אסתר שנתקנה רק להתענות בחדש אדר אבל לא נקבעה כלל ליום מיוחד.

ואשר

ונמצינו למדים דיש ג' שיטות בראשונים בענין זה, א' דעת הרמב"ם וסייעתו, דכל הדי' צומות נתקנו מעיקרא מד"ק להתענות ביום מיוחד דיומא קא גרים לפורענותא ואעפ"כ אינו דוחין את השבת, ב' דעת הבה"ג והאבודרהם וכמ"ש הגר"ח, דרק עשרה בטבת נקבע מעיקרא ליום מיוחד ודוחה שבת אבל שאר הצומות מד"ק נתקנו רק מדרבנן ליום מיוחד ואינם דוחים את השבת, ג' דעת הריטב"א והתשב"ץ והמג"ח, דכל הדי' צומות מד"ק נתקנו מעיקרא רק בחדש מיוחד אבל יוכל להתענות באיזה יום בחדש שירצה, ושוב נקבעו מדרכנו ליום מיוחד.

כיון ד

התעניו

שליט"

בטבת

תניא,

אצלו ו

המקום

אמנם

אחד ד

ובאמצ

אם מו

לו לה

להתענו

מיוחד.

ויעו

והתענו

שעשיו

ק"ה.

וכתב ד'

(יג) בהג' למג"ח שם אות כ"ו, ובס' ברכת כהן ס' ק"ה.

אמנם סיים שם וכתב, אך עתה כל הצומות לא הוו אלא מדרכנו, וחז"ל קבעו על יום זה, ואם עבר א"צ להתענות עוד עכ"ד. (יב)

←

וכן הביאו (יג) מחי' הריטב"א בר"ה י"ח: (ד"ה והא) ומשרית תשב"ץ ח"ב סי' רע"א, שכתבו דכברי המג"ח שהנביאים תיקנו רק החדש של התענית, צום הרכיעי וכו', אבל לא ייחדו כזה איזה יום בחדש שיתענו בו, אלא הניחו הדבר מסור לכ"ד לקבוע היום ויעו"ש.

ז

ולפי"ז יש לברר שיטת הבה"ג והאבודרהם, שס"ל דרק ג' צומות תלוין בהחדש ולא ביום מיוחד אבל עשרה בטבת דכתיב בו "בעצם היום הזה", תלוי ביום עשרה בטבת ולא בהחדש.

אולם י"ל, דהא דהג' צומות תלוין בהחדש היינו רק מד"ק, אבל שוב קבעוהו חז"ל לכל אחד ביום מיוחד, ואשר ע"כ אם שכת ואלו א"צ להתענות ביום אחר וע"ד שכתב המג"ח הנ"ל. ועוד ס"ל, דמאחר שמד"ק אינו תלוין ביום מסוים אלא ביום אחד בחדש, ע"כ אינם דוחים את השבת משא"כ בעשרה בטבת דשפיר דוחה את השבת כיון דאף מד"ק תלוי ביום מיוחד.

←

ולפי"ד מכואר עוד, דהג' צומות הללו לא דמו כלל לתענית אסתר, שהרי התם נתקנה רק להתענות ביום אחד בחדש אדר ולא ביום מיוחד כלל, שהרי עצם התענית בימי מרדכי ואסתר היה בחדש ניסן אלא שתיקנה באדר לסומכה לפורים ולא

ביום אחר נזכר או"ח ח"ב סי' תכ"ט ובס' תק"מ מ"ש בשם הרשב"א והריטב"א. ויעוין לקמן בפנים אות ט"ז.

(יג) ויעו' בשו"ת אבני נזר או"ח ח"ב סי' תכ"ט ובס' תק"מ מ"ש בשם הרשב"א והריטב"א. ויעוין לקמן בפנים אות ט"ז.

דייל דצריך להתענות שם כיון שעדיין לא השלים התענית ולא יצא ידי"ח.

והנה השיב וז"ל יתכן שצריך להתענות ב' ימים עכ"ל.

אך חזרתי וכתבתי לו, דמתשובתו מבואר שצריך להתענות גם כיום ט' במקום השני. אולם הדבר תמוה לכאור', שהרי הדריג' כבר השיב לי דאם באמצע השבת הלך למקום שהוא חול דפסק שבתו וכדעת החזו"א, (טו) ופשוט דמותר לו לעשות שם מלאכה. וה"ה דאם באמצע יוה"כ הלך למקום שהוא ט' תשרי, דפסק יוה"כ ומותר לעשות מלאכה, ופשוט דמותר נמי לאכול שם.

ולפני"ז איך שייך לומר דצריך להתענות ב' ימים, והיינו גם כפי' טבת במקום

השני, הא שם אינו עור' י' טבת, וכי' יהי' חמור ט' טבת מט' תשרי אתמהה וצ"ע.

אכן השיב וז"ל בתענית אם התחילו אין מפסיקין דהוי קבלה עכ"ל.

הרי מבואר מדבריו דגם אם התחיל ביוה"כ להתענות ובאמצע היום נסע למקום שהוא ט' תשרי, דאע"ג דמותר לו לעשות מלאכה במקום השני מאחר דשם הוא ט' ונפסק ממנו יוה"כ, מ"מ אסור לו לאכול שם משום דאם התחיל להתענות אין מפסיקין וכמש"ל.

יעבור הקו עכ"ל.

(טו) והבאנו את דבריו בזה לעיל כפי' ה' בפנים אות ט' וז"ל מסתבר דנפק ואין ראוי לעשות כן עכ"ל, ויעו"ש.

ולפני"ז מבואר דהאינדא לכ"ע כל הדי' צומות נקבעו ונתקנו (או מד"ק או

מדרבנון) להתענות בהן כיום מיוחד כחדש, ואשר ע"כ אם שכח ואכל או לא התענה בהן כלל, א"צ להשלימין כיום אחר כחודש, משא"כ בני"ד היכא שכא לו כחזרה אותו יומא דפורענותא במקום השני, דשוב נתחייב להתענות שם כיון דעדיין לא יצא ידי"ח במקום הראשון וכמש"ל באות ב'.

ט

ומעתה נבוא לברר בעוהשי"ת את הספק הראשון הנ"ל באות א' אם באמצע התענית וכגון בעשרה טבת נסע למקום שהוא ט' טבת, אם דשאי להפסיק תעניתו ולאכול שם או לא.

ואשר יראה לומר דהדבר פשוט לכאור' דמותר לאכול במקום שהוא ט' טבת

כיון דלא שייך להתענות במקום שאינו יום התענית. וכן אמר לי הגר"ח"פ שיינברג שליט"א דמותר לאכול במקום שהוא ט' טבת עכ"ל. וכ"כ כפי' ישראל והומנים עמ' תנ"א, דיכול להפסיק התענית דהא נעשה אצלו ערב יום התענית ולמחר יענה באותו המקום עכ"ל. (יז)

אמנם יש שיטה אחרת להגר"ח קניבסקי

שליט"א בזה, דהנה שאלתיו אם אחר התחיל להתענות למשל בעשרה טבת, ובאמצע היום נסע למקום שהוא ט' טבת, אם מותר לאכול שם או לא. ואת"ל דמותר לו להפסיק תעניתו, יש להסתפק אם צריך להתענות כשיגיע עשרה טבת במקום השני,

(יז) ויעו"ש שנסתפק אי בכלל צריך להתחיל ולהתענות כיון שיועד מראש שממילא לא יוגמר התענית, ארי"ד אין לאדם אלא מקומו ושעתו, וכיון שעכשיו הוא אצלו יום התענית, אסור לו לאכול. וכתב דהכי מסתבר, ועוד שמה יאזע לו אונס ולא

ע"כ אם צריך משא"כ ר מד"ק ש שכח באותו ששוב התענה כמש"ל.

דינים שנתקנה וע"כ שנתקנו ושוב

בתי, ג) בחדש

ושונים

מב"ס

עיקרא

גרים

ושבת,

גר"ח,

מיוחד

נתקנו

ז את

מני"ח,

א רק

ז יום

ליום

שנוסעים מסידני (אוסטרליא) לאמריקא ביום ח' באב קודם צהרים, ויגיעו בערב שהוא ליל ט' באב לאיי פיג'י (לעיר נאנדי), ומשם יטוסו בו כלילה לאי קנטון ומשם להוואי, ויגיעו שם בו ביום אחר צהרים.

אמנם בדרך טיסתם מאי קנטון להוואי חוצים הקו התאריך הבין לאומי ושם הוחזר התאריך יום שלם ונמצא דהוואי הוא יום ח' באב אחר צהרים. ואחר שישוה שם עד הערב שהוא ליל ט' באב דשם, יטוסו לאמריקא ויגיעו שם בבקר שהוא יום ט' באב דשם.

ועתה נפשם בשאלתם מחי צריכים להתענות להתענות כשחל ליל ט' באב במקום המצאם, ויאכלו בערב שאחריו שהוא ליל י' באב לפי המקום שהתחילו להתענות, וכבר עבר עליהם לילה ויום שלם בתענית, או י"ל דאסור להם לאכול אז כיון שנמצאים באותה שעה בהוואי, ובעת ההוא היו תחלת ליל ט' באב במקום ההוא. ואם נאמר שצריכים להמשיך תעניתם שם, נמצא שיצטרכו להתענות כ' ימים רצופים, והוא דבר שיש בו משום סכנה. ואולי מוטב שיתענו רק ביום ט' באב השני, דהיינו שיתחילו להתענות בהוואי ואז יעבור עליהם יום התענית כולו במקום שהוא ט' באב, משא"כ אם יתחילו להתענות ביום ט' באב ההוא, נמצא מתענים אותו חלק היום שאחר שחצו את הקו התאריך כיום שהוא ח' באב במקום ההוא, ע"כ חוכן דברי השאלה.

ח' שכתב בשם רוב הפוסקים דעיקר הטעם שמתענה עממן הוא מפני המחלוקת, ואף שהוא אוכל בצנעה, מ"מ ניכר אם אכל עכ"ל. ועי' לקמן באות כ"ב במה שהארכנו בדבריו הנ"ל.

שאינ מתענין למקום שמתענין הרי זה מתענה עמהן^(י"ח) עכ"ל. וכתב הלח"מ שם, דרכינו לא חילק בין דעתו לחזור לאינ דעתו לחזור וכמ"ש הטור כס"י תקע"ד והרא"ש (פ"ק דתענית ס"י ז'), משום דס"ל כמ"ש התוס' דבין הכי ובין הכי הואיל וקבל עליו התענית מתענה ומשלים עכ"ד.

הרי מבואר לכאן מדברי הראשונים הנ"ל דאם התחיל להתענות באיזה מקום, וכנ"ד בעשרה כטבת, ושוכ הלך למקום שאין מתענין, וכנ"ד למקום שהוא ט' כטבת, דמאחר שקיבל עליו להתענות צריך להשלים התענית במקום השני אע"ג שהוא מקום שאין מתענין, וזהו לכאן. ראייה מפורשת לדברי הגר"ח קניבסקי שליט"א ודלא כמש"ל.

איברא לקוטשא דמילתא נלעני"ד דאין זו ראייה כלל, שהרי שפיר י"ל דשאני התם כההוא דתענית דמיירי באותו היום בעצמו שקיבל עליו להתענות בו, ואשר ע"כ אמרינן דאע"ג שהלך למקום שאין מתענין, מ"מ צריך להשלים תעניתו משום דזהו אותו היום שקיבל על עצמו להתענות בו, משא"כ כנ"ד שהוחזר היום לערב התענית, דהיינו יום שלא קיבל ע"ע כלל להתענות בו, וע"כ שפיר רשאי להפסיק תעניתו ולאכול במקום שהוא ט' טבת כיון דיום זה לא נכלל כלל בקבלתו וק"ל.

יב

ולפי"ז יש לדחות נמי את דברי שו"ת בצל החכמה ח"א ס"י ל"א, שהרי נשאל שם בענין תענית דט' באב ע"ד אשה ובנה

דמתענה וראי דישלים. דאי לא, לאו תענית הוא וכ"י.

(י"ח) ויעוין בשו"ת אבני נזר אר"ח ח"ב ס"י תכ"ו (אות

לעיל, יתענות מקבל תו, ואז כל עם ז היה

ים זה" היום, בדעתו לעני"ד טבת ז שאר

ניבסקי הנ"ל כד"ן

ו דינו דאם וצריך לך כו' הרי התוס' עכ"ל. יש אין

כתב ההולך הרי ממקום

שכתב רכיון

ומ"מ
דשם.
אמנם
דהבצי
בטבת
להתענ
הקודם

מיד ויתענו לערב, כיון שמעיקרא לא היה
אותו היום ראוי להתענות ט' באב, ובאופן
כזה רשאים הם להפסיק תעניתם ולאכול
באמצע היום וכו', משא"כ בני"ד שהתחילו
להתענות במקומם כדיון בט' באב, ע"כ גם
אם ע"י שעברו את הקו התאריך נהפך אותו
היום להיות להם יום ח' באב, שפיר יוצאים
בו יד"ח תענית ואסור להם להפסיק תעניתם.

ומה
דצריך
התם
באותו
למקום
החכמו
התעניו
להתענ

והרי זה דומה להא דאיתא בתענית י':
ההולך כו' ממקום שמתענין למקום
שאיין מתענין ה"ז מתענה ומשלים, ופירשו
בתוס' (ד"ה ההולך) הואיל וקבל עליו
התענית. ואפילו כהולך ממקום שאין מתענין
למקום שמתענין וקבל עליו התענית שם
ויצא באמצע היום חוץ לחומו של מקום
ההוא, אסור לו לאכול כל היום, ולא אמרינן
שלא קבל עליו להתענות אלא כל זמן שהוא
עמהם בלבד כמבואר בכ"י סי' תקע"ד.
ומכ"ש בני"ד שהתחילו להתענות כדיון במקום
שמתענים, שעליהם להשלימה גם אם יצאו
חוץ למקום הנ"ל והגיעו למקום שאין
מתענין, ואם כי אפשר לחלק קצת, מה
שכתבתי נראה נכון בס"ד וכו' עכ"ל הבצל
החכמה.

טו

אכ
סי' ל"א
הצום ד
להפסיק
היה
זה מתע
לחלק ג
בפנים)
יום בצו
הג
החכמה
לחלקי
הוא או

הרי שס"ל דאם התחיל להתענות ונסע
למקום שהוא ערב התענית, דאסור
להפסיק תעניתו אלא צריך לגומרה במקום
השני ויהא פטור מלהתענות למחר.

והנה דבריו הנ"ל הוה להיפך ממה שהבאנו
לעיל באות כ' וט' מהגורח"פ שיינברג
שליט"א ומס' ישראל והזמנים שס"ל דמתר
להפסיק תעניתו ולאכול כשבא להמקום
שהוא ערב התענית, וגם צריך להתענות
למחר. ודבריו ג"כ הוה דלא כמ"ש הגר"ח
קניבסקי שליט"א שהבאנו לעיל באות ט'
שס"ל דאסור להפסיק תעניתו במקום השני.

יג

והנה בתחלה הוכיח הבצל החכמה שם
מפסחים נ"ד: אין כיון ת"ב ליוה"כ
וכו', דא"א לחייבם בשום אופן להתענות כ'
ימים משום תענית דט' באב, והיינו שאם
התענה ט' באב ואחר התענית נתברר
שנתעבר תמוז ונמצא התענה כח' באב,
דא"צ לחזור ולהתענות בט' באב. ואף
שנתברר עכשיו דבטעות התענו מתחלה כח'
באב, מ"מ כיון שכבר התענו פעם אחת א"צ
לחזור ולהתענות. ומעתה מכ"ש היכא שכדיון
התענה וכגון בני"ד שהתחילו האשה ובה
להתענות כיום שהוא ט' באב במקום המצאם
או, אלא כשעברו את הקו התאריך יחזור
להם ט' באב בשעה שיהי' להם י' באב
במקום שהתחילו להתענות, בודאי שאינם
צריכים לחזור ולהתענות.

אולם שוב כתב דיש מקום לחלק ולומר
דדוקא אם כבר התענו כל היום ואו
נתברר להם ע"י עדים שיום ח' באב היה
ועכשיו מתחיל יום ט', דאז אמרינן דפטורים
מלהתענות עוד יום אחד משום סכנה
וכדמבואר בר"ה כ"א. דא"ר נחמן דם תהא
אחריהו וכדפרש"י שם, משא"כ אם נתברר
לו מבעוד יום, דאז י"ל דאמרינן ליי שיאכל
מיד ויתענה למחר כיון דכשיאכל בינתיים לא
יהא שוב סכנה להתענות למחר.

ולפי"ז גם בני"ד י"ל כן, שהרי כיון
דבשעה שיעברו את הקו התאריך
יהיה עדיין יום ח', וכן כשיגיעו להוואי,
נאמר להם שיאכלו עד סמוך לערב ואז
יתחילו להתענות שנית.

יד

אך כתב שם דאין להם להפסיק תעניתם אף
כשהוא יום ח', שהרי דוקא בטעו
והתענו שלא כהוגן כח' באב יש מקום לומר
שאם נתברר להם טעותם בעוד יום יאכלו

וביורה"כ מה"ת, אז יש איסור ואזהרה עליו שלא לאכול, אבל היכא שכבר התענה וקיים מצותו וכגון בני"ד, תו ליכא עליו איסור אכילה ג"כ, ואשר ע"כ מותר לאכול במקום השני אף ביורה"כ דשם כיון שכבר קיים מצותו במקום הראשון ודו"ק.

כג

והנה יש להביא דוגמא להנ"ל מהא דמבואר ברמב"ם פ"א מברכות ה"ב דהתחלת החיוב לברך על כל מאכל מד"ס הוא משום המצוה לברך דומיא דהמ"ע דברהמ"ז שחייב לברך אחר אכילת מזון, ואחר שבי"ד מותר ליהנות ממנו. ושוב כתב דכל הנהנה בלא ברכה מעל, והיינו לומר דמאחר שתיקנו לברך, אם נהנה בלא ברכה מעל.

ולפי"ז יוצא, דס"ל דהאיסור ליהנות בלא ברכה נובע מהמצוה לברך, וממילא נמצא דבמקום שהוא אנוס על המצוה, מותר לאכול בלא ברכה.

וכזה יש לדחות מה שערער המ"ב בסי"ב ס"ב ס"ד ובביה"ל שם (ד"ה שלא) על אלו הנהוגים לשתות בבית המרחץ בלא ברכה משום טענת אונס, וכתב דזה היה שייך רק אם חז"ל היו אומרים דהוא מצוה לברך, אבל באמת הלא אמרו חז"ל בברכות ל"ה. דאסור ליהנות בלא ברכה וכו' ויעו"ש.

אכ"ן לפי"ד יש ליישב הנהגת אלו השותים, שהרי מאחר שהאיסור ליהנות נובע ותלוי בהמצוה לברך וכמש"ל, א"כ כל היכא שהוא אנוס על המצוה ממילא אין איסור עליו ליהנות בלא ברכה וק"ל.

שמתחילים להתענות, לצורך לחזור ולהתענות עמהם, דכזה אין סומכים על דברי האדמו"ר הנ"ל.

כד

← איברא שאלתי הגר"פ שיינברג שליט"א בזה, אם כבר התענה איזה תענית ציבור ונסע למקום שמתחילים התענית, אם צריך לחזור ולהתענות שם או לא.

והשיב דא"צ לחזור ולהתענות במקום השני כיון שכבר התענה במקום הראשון, ודומיא דמ"ע דמצה כליל ט"ו, דאם כבר אכל במקום הראשון א"צ לחזור ולקיימה במקום השני עכת"ד.

והנה מודממה נ"ד להא דמצה כליל ט"ו שהיא מ"ע דאורייתא, יוצא לכאוי דאף לענין יורה"כ הדין כן, והיינו דאם כבר קיים המ"ע להתענות ביוה"כ(כו) ושוב עבר הקו למקום שמתחילים יום הקדוש, דא"צ להתענות שם כיון שכבר קיים המ"ע דתענית במקום הראשון דומיא דהמ"ע דמצה דא"צ לחזור ולאכול.

אמנם דא עקא, שהרי אף אי נימא דא"צ לחזור ולקיים המ"ע שכבר קיים, מ"מ הרי מלבד המ"ע להתענות, הא יש איסור לאכול בכל תענית וכ"ש ביוה"כ שיש חיוב כרת, וא"כ איך רשאי לאכול במקום השני, הרי במקום זה שרויים בתענית ויש כאן איסור אכילה, וצ"ע.

אך י"ל, דהאיסור אכילה בכל תענית ואף ביוה"כ, נובע ותלוי בהמצוה והחיוב להתענות, והיינו דרק היכא שיש עליו מצוה וחיוב תענית, וכגון בתענית ציבור מד"ס

(כו) והיא מ"ע קס"ד בסה"מ להרמב"ם.

תקנה
ישראל
לענין יהה"כ צריך לחזור ולהתענות כיון
שהוא דאורייתא עכח"ד.

כז

והנה כבר הבאנו את דברי הגר"ח קניבסקי
שליט"א (לעיל באות כ') לענין שאר
תעניות בזה שהשיב דא"צ לחזור ולהתענות.
ושוב שאלתי לענין יהה"כ בזה והשיב וז"ל
ו"כ אפשר דצריך, שהיום גורם עכ"ל.
הרי שצידד דמאחר שהיום גורם א"כ צריך
להתענות ג"כ משא"כ לענין שאר
תעניות שאין היום גורם.

ואשר יראה לומר בכיור הדברים, דהנה
לכאוי קשה, דמ"ש דאמרינן ביה"כ
דמאחר שאסור במלאכה צריך ג"כ לחזור
ולהתענות מהא דמ"ע דמצה כליל ט"ו דאם
כבר קיימה במקום הוואשן א"צ לחזור
ולקיימה במקום השני, ומ"מ בודאי אסור
לעשות מלאכה כו"ט דשם. הרי דאיסור
מלאכה אינו גורם שיחזור לקיים המצוה
דמצה משא"כ ביה"כ, ומ"ש זה מזה וצ"ע.
אמנם י"ל דשאני החם כמצה שאין עצם
יומא דו"ט גורם מצוה, אלא
שנצטוונו רק לאכול מצה באותו היום, ואשר
ע"כ כיון דאינה חלויה מצד עצמותה לאותו
היום, שפיר יש לחלק בין קיום המ"ע דמצה
לבין איסור מלאכה כו"ט. וכן י"ל לענין
המצוה להתענות בשאר תעניות, שאין היום
גורם עצם התענית אלא שחיקנו להתענות
ביומא דפורענותא, וע"כ אם כבר קיים
המצוה ותענית במקום הראשון א"צ לחזור
ולקיימה במקום השני. (כח)

דמה ראשונים פליגי עליהם וכ"פ בשו"ע סי' תקנ"ג,
וסי' דגם עשרה בטבת אינו דוחה את השבת. ונמצא
לפי שיטתם, שפיר יש לקיים דברינו כאן בפנים בכל
שאר תעניות ואפילו בעשרה בטבת וק"ל.

סימן כ'
תאריך
דפקע מיני' האיסור אכילה שחלתי בהמצוה
להתענות ודו"ק.

כח

איברא תינתן לענין המצוה להתענות
והאיסור אכילה ביה"כ די"ל
שמאחר שכבר קיים המצוה של תענית
במקום הראשון חו ליכא איסור עליו לאכול
במקום השני וכמשי"נ. אכן לענין האיסור
מלאכה ביה"כ, בודאי יהא אסור לעשות
מלאכה מה"ח במקום השני כיון דיהה"כ הוי
כמו שבת דאולינן בחר מקום המצאו
וכדעהלנו לעיל בס"י ד'.

ולפ"י יוצא לכאוי, דמותר לו לאכול
במקום השני (והיינו בצנעא כיון
שנמצא במקום שמתענים) אבל אסור לו
לעשות מלאכה שם.
אכן לא מסתבר לכאוי לחלק ביניהם, אלא
י"ל דמאחר שאסור במלאכה ה"ה
דצריך להתענות דדיון אחד לשניהם, משא"כ
לענין שאר תעניות דאיין כאן איסור מלאכה
ואשר ע"כ שפיר י"ל דא"צ לחזור ולהתענות
וכמשי"נ, וצ"ע בזה.

והנה שאלתי את הגרי"ש אלישיב שליט"א,
אם כבר התענה בתענית ציבור ונסע
למקום שמתחילים להתענות, אם צריך לחזור
ולתענות שם או לא, ואח"ל דא"צ, מהו
לענין יהה"כ.

והשיב דכשאר תעניות א"צ לחזור
ולתענות כיון שכבר התענה אבל

(כח) ואף שהבאת לעיל בפנים אות ד' ואילו את
שיטת הבה"ג ומייצגת דיום דעשרה בטבת גורם עצם
התענית שבו דכתיב "בעצם היום הזה" ומה"ש ס"ל
דדחי שבת דומיא דיהה"כ, מ"מ כבר הבאנו שם

ח ואכל
י"ח מזה
באכילה
ש. וכן
ז דבכל
נת, כ)
באותו
מ צריך
דאע"ג
אכתי
והתענית,
עו"ש.

אכילה
המצוה
ו היום
אכילה

איסור
מש"ל,
י ביום
ראשון
מצוה
ששבת
פועל,
קיימת
יומא
לקיים
איסור
עוד

לקיים
עליו
י"ל

הראשון. אכן בע"כ צ"ל דאסור לעשות מלאכה מה"מ במקום השני כיון דיוה"כ דמי לשבת שחלוי בהמקום. ולכן כיון שצריך לשבות שם ממלאכה, ממילא צריך ג"כ להתענות שם מאחר דא"א לחלק ביניהם. ולא דמי לשאר תעניות שאין בהן אלא המצוה להתענות, ואשר ע"כ כיון שכבר התענה במקום הראשון, א"צ לחזור ולהתענות במקום השני עכה"ד. (כט)

ד"ר שהסכימו הרבנותא הני"ל שצריך לחזור ולהתענות כיוה"כ אע"פ שכבר התענה במקום הראשון. (ל') ל

כשיעור (כוחבט), אז מותר לו נמי לעשות מלאכה דאורייתא, והיינו משום דא"א לחלק בין היחר אכילה להיחר מלאכה וע"ד שנובאר, עכה"ד.

(ל') והנה אחר חכבי כל דברינו בפנים מצאתי בסי"ב שכתב"ן (שהזכרנו לעיל באור יו"כ*) סעף ק"א (עמ' ר"צ) שסתפק באם עבר את הלך התאריך אחר יוה"כ והגיע למקום ששם מחולל כעמ' יוה"כ, האם יצום שנית. ועוד נסתפק אודות מי שכבר הבריל במצוא יוה"כ ונמס למקום שצריך שם יוה"כ, האם חייב לצום שם או לא.

ועוד שם שהביא בחתלה את דברי האדמו"ר מגור זצ"ל (שהבאנו לעיל בפנים אות כ"א) דמה"מ מותר לאכול, אלא שהביא (בעמ' רצ"א) מ"קובץ שפתי חכמים" (תשמ"א ג') דהד"צ מנראול שליט"א דן בשאלה זו והעמ' היא שהחייב לשמור על צום כפגורים שנית מדאורייתא וע"ש.

והנה שוב חילק בסי' הני"ל בין המ"ע כגון נטילה לולב דא"צ ליטול שנית מאחר שכבר קיים המצוה פעם אחת, לבין אכילה ביה"כ דהוא איסור לאו, ואשר ע"כ לא שייך לומר שמאחר שכבר צם פעם אחת לכן מותר לו לאכול כשקלע שנית ליה"כ, כי באיסור "לאו" לא שייך לומר שכבר שמר על הלאו פעם אחת ומותר לעבור עליו כשקלע אליו שנית. והרי בתורה לא כתוב שהלאו נאמר רק פעם אחת. וע"ש עור שהביא מסי' י"קו התאריך" שכתב דכונת האדמו"ר מגור זצ"ל היא רק על יוה"כ ושביעי של פסח, שבשניהם נאמר מערב עד ערב, וכיון שכבר שמר מערב עד ערב שוב אינו חייב

אך לענין התענית והאיסור מלאכה כיוה"כ, הרי שניהם נובעים וחלויים בעצמותו של יום, וכדכתיב כשניהם "כעצם היום הזה" (ויקרא כ"ג-כ"ח וכ"ט), והיינו דאותו יום הקדוש שגורם איסור מלאכה הוא אותו יום גופא שגורם איסור אכילה, וא"א לחלק ביניהם, ואשר ע"כ מאחר שצריך לשבות ממלאכה במקום השני, ה"ה שצריך ג"כ להתענות שם כיון דהיום גורם ודו"ק.

ודנה דכרחי עם הגה"פ שיינכנג שליט"א בענין זה ואמר דלכאוי' לא שייך יוד"כ ב' בפעמים מאחר שכבר נתכפר כיוה"כ

(כט) הרי שאמר הגה"פ שיינכנג שליט"א דהאיסור אכילה דיוה"כ חלוי בהאיסור מלאכה, והיינו לחומדא. וכן אמר להיפך, דהאיסור מלאכה חלוי בהאיסור אכילה. והיינו אפילו לקולא, שהרי נשאל ע"ד אחר שנתגש מחמת התענית כסוף יוה"כ וקשה לו טובא לקיים מנהגו בכל שבת להמתין לשיעור דר"ח (ע"כ מינוט), אם מותר לו לאכול מקודם ולסמור על שיטה הגאונים או צריך להמתין כדי לקיים מנהגו שהוא כדור.

והנה השיב הגה"פ שליט"א ומותר לו לאכול ולסמור על הגאונים ואין בזה שאלה של ביטול מנהגו שהוא כדור, והיינו משום דהו"ל כדורי אונסיין (ומנן כדורים כ"י). דמותרין, ולאן אדעתא דהכי נודי. ועוד ריכז לסמור על המסירה מודעה של ערב ר"ה כיון שנוגז רק לכל יחל מודכנו, ע' נודים ס"ג. (ועי' בר"י שם בס"פ קמא, י"ג: ר"ה באומר כס"ד), שהרי כ"י"ד אינו נוד גמור אלא הנהגה טובה בלא ריכור דהו"ל רק מודכנו. (ועי' ביו"ד סי' ר"י ס"א ובס"ז סק"א, ובסי' ר"א ס"ב. וע"פ בשו"ת שלמה חיים סי' חס"ז ובסי' מנחת שלמה סי' צ"א אות כ', שסמכו על המודעה כמה שלא נוד בפירוש כגון מנהגי מצוה וע"ש. וכן אומרים בשם מרן הגר"א מליצ' זצ"ל. ועוברא בכורני במ"ד מרן הגר"א קוטלר זצ"ל שישאל מאי מתלמדי הישיבה זצ"ל שהיה קשה לו לקיים מנהגו להתענות בערב ר"ה, וסמן מרן על המודעה והחיי לו לאכול.)

ועוד אמר הגה"פ שליט"א, דמאחר שהותר לו לאכול קודם זמנו של ר"ח וכני"ל, אי"כ ה"ה דמותר לו לעשות מלאכה קודם ע"ב מינוט. ואם אכל

- ר (א) ר
- ה
- וכגון
- בטבר
- להפני
- להת
- בטבר
- לשאי
- עשרו
- וכן ג
- ב א
- ל
- מפלו
- בטבר
- אחר
- למחו
- ג א
- ים
- שיתג
- על ,
- בטבר
- ושבו
- יש ג
- בזר.
- ר ד
- מ
- י"א
- להא
- אם
- צריך
- רשם
- ד א
- י

לשמור
טברם